

บทความวิจัย

เรื่อง กิจกรรมสาธารณกุศลของชาวจีนในประเทศไทย : กรณีศึกษามูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ตั้งแต่
พ.ศ. 2452-2565

โดย

นางสาวธนาภา วิริยะศรานนท์

รหัสนักศึกษา 05610826

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชีย

ศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อ บทความวิจัย	กิจกรรมสาธารณสุขของชาวจีนในประเทศไทย ไทย : กรณีศึกษามูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2452-2565.
ผู้เขียน	นางสาวธนาภา วิริยะศรานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร ภู่งศ์พันธุ์
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัย“กิจกรรมสาธารณสุขของชาวจีนในประเทศไทย : กรณีศึกษามูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2452-2565” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งในประเทศไทย และศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้มูลนิธิปอเต็กตึ๊งยังคงดำเนินกิจกรรมสาธารณสุขได้อย่างต่อเนื่องกระทั่งปัจจุบัน โดยมีวิธีการศึกษา คือ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นรองที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อและนำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า มูลนิธิปอเต็กตึ๊งนั้นมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน สืบเนื่องจากการที่องค์ได้สงโงจวซือ มีจิตใจเมตตา ชอบช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนจากเภทภัยต่าง ๆ ทำให้ประชาชนต่างก็นับถือ เคารพ และเลื่อมใสศรัทธา ต่อมาเมื่อ ท่านละสังขารเหล่าประชาชนที่เลื่อมใสก็ได้สร้างศาลาขึ้น ชื่อว่า ปอเต็กตึ๊ง ซึ่งมีความหมายว่า สมองพระคุณ

มูลนิธิปอเต็กตึ๊งได้ดำเนินกิจกรรมสาธารณสุขให้แก่ประชาชนตลอดเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันกิจกรรมของมูลนิธิฯ ขยายตัวออกไปหลายด้าน โดยปัจจัยที่ส่งผลให้มูลนิธิฯ เติบโตขึ้นมี 4 ประการคือ ประการแรก ความศรัทธาจากผู้คน ประการที่สอง เงินทุน ประการที่สาม บุคลากรในมูลนิธิ และประการสุดท้ายคือการร่วมมือกันระหว่างปอเต็กตึ๊งกับองค์กรต่าง ๆ

คำสำคัญ : ปอเต็กตึ๊ง, กิจกรรมสาธารณสุขของปอเต็กตึ๊ง, ความเป็นมาของปอเต็กตึ๊ง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องกิจกรรมสาธารณสุขของชาวจีนในประเทศไทย : กรณีศึกษามูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2452-2565 เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพร ภูพงษ์พันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อนๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

นางสาวธนาภา วิริยะศรานนท์

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญรูปภาพ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
ความเป็นมาของมูลนิธิ.....	2
การดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ	9
การรักษาพยาบาล.....	20
การศึกษา.....	30
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง.....	34
บรรณานุกรม.....	37

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1 ศาลาป่อเต็กตึ๊ง.....	5
ภาพที่ 2 ภาพสำเนาหนังสือถึงเจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล.....	6
ภาพที่ 3 ภาพสำเนาหนังสือถึงเจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล.....	7
ภาพที่ 4 ภาพสำเนาหนังสือถึงเจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล.....	8
ภาพที่ 5 : แสดงสถิติการเก็บศพของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง.....	14

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 : แสดงข้อมูลสถิติการเก็บศพของคณะไต้ฮงกงตั้งแต่ พ.ศ. 2464 ถึง พ.ศ. 2542.....	11
ตารางที่ 2 : ข้อมูลการฃาปนกิจศพของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2480-2523.....	14
ตารางที่ 3 : แสดงสถิติข้อมูลแสดงการเกิดอัคคีภัยในแต่ละปี ระหว่าง พ.ศ. 2519-2532.....	18
ตารางที่ 4 : แสดงข้อมูลสถิติการทำคลอดในโรงพยาบาลหัวเฉียว โดยเปรียบเทียบทารก.....	25

เพศชาย-หญิง ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2532

กว้างขวางออกไป ทางหนึ่งก็เพื่อช่วยเหลืออนุเคราะห์ชาวจีนด้วยกัน อีกทางหนึ่งก็เพื่อประสานประโยชน์และความเข้าใจอันดีระหว่างชาวจีนกับรัฐบาลไทยและชาวไทย เพื่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนผืนแผ่นดินไทยภายใต้พระบรมโพธิสมภาร

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมสาธารณกุศลของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งมีหลากหลายและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของ “กิจกรรมสาธารณกุศลของชาวจีนในประเทศไทย : กรณีศึกษามูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2452-2565” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งในประเทศไทยและปัจจัยที่ทำให้มูลนิธิปอเต็กตึ๊งยังคงดำเนินกิจกรรมสาธารณกุศลได้อย่างต่อเนื่องกระทั่งปัจจุบัน

ความเป็นมาของมูลนิธิ

มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ๆ ถือกำเนิดขึ้นในแผ่นดินจีน โดยมีรากฐานมาจากความเชื่อในหลักแห่งเมตตาธรรม และจริยวัตรอันประเสริฐของไต้ฮงโจวหรือไต้ฮงกง ดังที่ ดร.อุเทน เตชะไพบูลย์ ประธานคณะกรรมการมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนามูลนิธิปอเต็กตึ๊งได้เล่าว่า “มูลนิธิปอเต็กตึ๊งทำกุศลสาธารณะด้วยหลักเมตตา ตามแบบอย่างของไต้ฮงกง ท่านเป็นพระสงฆ์ในสมัยราชวงศ์ซ่ง เดิมท่านเป็นบัณฑิตระดับจิ้นซื่อ และเป็นนายอำเภอแล้วมาบวชเป็นพระช่วยเหลือผู้คนตลอดชีวิตของท่าน เวลาที่มีพายุ น้ำท่วม ไฟไหม้ โรคระบาด มีคนตายก็จะเก็บศพไปฝังให้ ชักชวนชาวบ้านร่วมกันทำกุศลศาลาทาน เมื่อมีโรคภัยไข้เจ็บก็ดูแลแจกยา ยามอดอยากก็ช่วยหาข้าวของเสื้อผ้าให้ ท่านเห็นผู้คนข้ามแม่น้ำเจียงที่กว้างใหญ่ถึง 300 วา สายน้ำเชี่ยวตลอดปี เกิดเรือล่มคนจมน้ำตายเสมอ ก็ชักชวนชาวบ้านบริจาคกำลังกายและกำลังทรัพย์ ลงมือสร้างสะพานให้ ทำให้ชาวจีนทางตอนใต้แถบแต้จิ๋ว ชัวเถา เกิดความศรัทธาเลื่อมใสท่านต่อเนื่องกันมา และเจริญรอยตามหลักเมตตาและงานกุศลของท่าน ตั้งขึ้นเป็นศาลาทาน “ปอเต็กตึ๊ง” ซึ่งหมายถึง “สนองพระคุณ” จำนวนหลายสิบแห่ง” (อุเทน เตชะไพบูลย์, 2543)

ถึงแม้จะมีคำเล่าขานประวัติของไต้ฮงกงจากดร.อุเทน เตชะไพบูลย์ อยู่บ้าง แต่ชีวประวัติจริง ๆ ของพระภิกษุไต้ฮงโจวชื่อส่วนหนึ่งได้ปรากฏอยู่ในจดหมายเหตุอำเภอเตี้ยเอี้ย (เฉาหยัง) เมืองแต้จิ๋ว มณฑลกว๋างตุ้ง ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และอีกส่วนหนึ่งเป็นคำเล่าขานสืบต่อกันมา โดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์สนับสนุน ซึ่งสุภกิจ แซ่แต้ได้รวบรวมประวัติไต้ฮงกงส่วนหนึ่งไว้ ดังนี้ (สุภกิจ แซ่แต้, ม.ป.ป.: 4-7)

ไต้ฮงกงได้ถือกำเนิดที่เมืองเวินโจว มณฑลเจ้อเจียง ในพ.ศ. 1582 สมัยราชวงศ์ซ่ง จากตระกูลลิ้ม เดิมชื่อหลิงเอ้อ ครอบครัวสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สิน ได้รับการศึกษาทั้งทางวิชาการและพุทธศาสนา สอบได้เป็นบัณฑิตระดับจิ้นซื่อ ท่านเข้ารับราชการเป็นนายอำเภอ เมื่ออายุ 54 ปี แต่การแก่งแย่งอำนาจของขุนนางผู้ใหญ่ในราชสำนักและความผันแปรทางการเมืองทำให้เบื่อหน่ายและได้ตัดสินใจออกบวช ปฏิบัติธรรมและเผยแพร่ธรรมะเป็นเวลายาวนานในมณฑลฮกเกี้ยน

ในปี 1663 เมื่อไต้ฮงกงอายุ 80 ปี ได้เดินทางถึงอำเภอเตี้ยเอี้ย เข้าจำพรรษาที่วัดเล่งจิวโก้วอยู่ในปักชัว ต่อมาย้ายไปที่วัดเมียนอันกวนในตำบลฮัวฟั่ง (เหอผิง) ซึ่งไม่ห่างจากแม่น้ำเหลียงเจียงนัก ท่านปฏิบัติธรรมและแผ่เมตตาอย่างต่อเนื่อง ดินแดนทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีนในแถบนี้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติอยู่เป็นนิจ ทั้งวาตภัย อุทกภัยและภัยแล้ง ผู้คนอดอยากและเกิดโรคระบาดล้มตายจำนวนมาก ไต้ฮงกงจัดการเก็บ

ศพเหล่านี้ไปฝังโดยไม่รังเกียจ และชักชวนให้ราษฎรร่วมกันสร้างศาลาทานรักษาโรคที่ริมโขดหินใหญ่ จัดหาอาหาร สิ่งของให้ผู้ป่วยไว้เดือนร้อน ชาวบ้านมีความเลื่อมใสเป็นอย่างมากจึงเชิญท่านไปจำพรรษาในหุบเขาเข้าเล่งเกาะ ที่อยู่ใกล้กับแม่น้ำเฉียงเจียง

แม่น้ำเหลียงเจียงที่ไหลผ่านตำบลฮั่วฟ่งเป็นแม่น้ำกว้างใหญ่ถึง 300 วา หรือประมาณ 600 เมตร ไหลลงสู่ทะเลจีนใต้สายน้ำเชี่ยวกรากตลอดปี เรือล่มคร่าชีวิตผู้สัญจรไปมาเป็นจำนวนมาก ได้ฮงกงจึงมุ่งมั่นสร้างสะพานฮั่วฟ่งเพื่อช่วยบรรเทาภัย โดยใช้เวลากว่า 5 ปี เพื่อวางแบบ เขียนผังและเดินทางไปฮกเกี้ยนเพื่อศึกษาวิธีการสร้างสะพานและจัดหาวัสดุ หินแต่ละแห่งที่ใช้ก่อสร้างหนักหลายตัน ชาวบ้านต่างมีศรัทธาร่วมกันบริจาควัตถุปัจจัย กำลังกายและกำลังทรัพย์ เริ่มก่อสร้างใน พ.ศ. 1670 ซึ่งขณะนั้นได้ฮงกงได้เจริญอายุ 88 ปี

การสร้างสะพานดำเนินไปทั้งในกลางวันและกลางคืนโดยไม่ย่อท้อ เมื่อสร้างสะพานได้ 16 ช่วง ซึ่งเหลือเพียงช่วงหัวและช่วงท้าย ได้ฮงกงได้มรณภาพลงในปีนั้น ภายหลังอีก 26 ปีต่อมาจึงมีผู้สามารถสืบทอดเจตนารมณ์สร้างสะพานจนเสร็จสมบูรณ์

แนวคิดของได้ฮงกงได้เข้ามาในประเทศไทยโดยปรากฏเป็นรูปธรรมครั้งแรก ในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อ พ.ศ. 2439 โดยพ่อค้าชาวจีนที่อพยพจากอำเภอเตี้ยเอี้ยที่ชื่อ เบ็ญน ได้ฮงกงเชิญรูปจำลองของภิกษุได้ฮงโจวซือเข้ามาในกรุงเทพฯ เพื่อสักการบูชา ได้ฮงกงเชิญมาทางเรือกลไฟจากท่าเรือชัวเถา ซึ่งเป็นวิธีเดินทางของพ่อค้าส่วนใหญ่ในขณะนั้น โดยรูปสันนิษฐานว่าจำลองได้ฮงกงที่เชิญมายังกรุงเทพฯ นั้นชาวฮั่วฟ่ง เรียกท่านว่า “น้ำชัวกง” นายเบ็ญนอันเชิญได้ฮงกงเข้ามาประดิษฐานไว้ที่ร้านกระจกย่งซุ่นเซียง ของตนเอง แถบวัดเลียบ ความเลื่อมใสศรัทธาเป็นอันสูงส่งแผ่ไปยังชาวจีนทั้งหลายในกรุงเทพฯ เมื่อประชาชนชาวจีนในกรุงเทพฯ ทราบข่าวก็ได้มากราบไหว้บูชากันเป็นจำนวนมาก จนต้องเชิญจากร้านกระจกที่คับแคบไปประดิษฐานที่ศาลชั่วคราวที่บ้านของนายเบ็ญนหลังโรงพยาบาลนครพัฒนาการหรือด้านหลังโรงจิวเงินหนาน ถนนเจริญกรุง

ในเวลานั้นกาฬโรคเป็นโรคระบาด ในหมู่จีนใหม่ที่โดยสารเรือออกจากเมืองท่าในประเทศจีน ทางกรมสยามต้องออกพระราชบัญญัติจัดการป้องกันกาฬโรค กวดขันตรวจเรือทุกลำที่มาจากฮองกงและเมืองท่าของจีนทุกเมืองอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายสิบปี เพราะเรือบางลำ เช่น เรือกลไฟเจียงจูที่เดินทางมาจากเมืองเอ๋อหมิงไปยังสิงคโปร์ มีกาลีโดยสารมา 856 คน เกิดเป็นกาฬโรคถึง 100 คน ส่วนในฮองกงนั้นบางสัปดาห์มีผู้ป่วยกาฬโรคมากเป็นหลายสิบลาย โดยมีอัตราการตายสูงถึงร้อยละ 80-100 เมื่อกาฬโรคหรือโรคร้ายอื่น เช่น อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษเกิดระบาดในกรุงเทพฯ ชาวจีนจำนวนมากต่างพากันมากราบไหว้ได้ฮงกงขอพรให้พ้นหรือให้หายจากโรคร้าย และสะเดาะเคราะห์ด้วยการบริจาคเสื้อผ้า เงินทอง และทิบบรรจุศพเป็นจำนวนมาก ก่อเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการบำเพ็ญกุศลสาธารณะตามแนวจริยวัตรของได้ฮงกงใน พ.ศ. 2442-2443 หรือระยะเวลาเพียง 3-5 ปี นับตั้งแต่ นายเบ็ญนอันเชิญพระรูปได้ฮงกงมาบูชาในสยาม ชาวจีนได้เรียกรักกันจัดซื้อที่ดินตำบลวัดดอนและวัดทุ่งคอกกระปือในอำเภอบ้านทวายเพื่อทำป่าช้าสาธารณะ ที่ดินแถบนี้ยังไม่ไกลจากชุมชนจีนสามแห่งเท่าใดนัก มีผู้บริจาค 710 ราย ตั้งแต่ 1 ตำลึง หรือ 4 บาท ไปจนถึงรายละ 50 ชั่ง หรือ 5,000 บาท ในสมัยนั้น เงิน 1 ตำลึงใช้เป็นเงินผูกมัดแทนแรงงานได้ถึง 3 ปี เงินที่รวบรวมจากการบริจาคทั้งหมดมี 74,199 บาท จัดซื้อที่ดินทำป่าช้าขนาดใหญ่ (หนังสือกราบทูลเรื่องชาวจีนเรียกรักกันทำป่าช้าที่ ต.วัดดอน แขวงกรุงเทพฯ, ร.ศ. 118-119: 1.1/158.) กรุงเทพฯในสมัยนั้นมีป่าช้าขนาดใหญ่เพียงไม่กี่แห่ง เฉพาะที่

ด้านตะวันออก วัดใต้ 8 วา 2 ศอก 12 นิ้ว ติดกับถนนพลับพลาไชย

ด้านตะวันตก วัดใต้ 10 วา 2 ศอก 12 นิ้ว ติดกับคลองวัดคณิกาผล

เอกสาร “คำให้การผู้ขายและผู้ซื้อ” จากเอกสารกรมที่ดิน ระบุว่า นายอากรสงผู้แทนศาลเจ้าไต้ฮงกง เป็นผู้ซื้อ และ อำแดงเล็กเป็นผู้ขาย โดยนายอากรสงได้ให้การไว้ว่า เป็นคนเกิดที่เสาชิงช้า แขวงเมืองกรุงเทพฯ ในประเทศสยาม เป็นคนในบังคับฝรั่งเศส ตั้งบ้านเรือนอยู่ในตำบลพลับพลาไชย แขวงเมืองกรุงเทพฯ มณฑลกรุงเทพฯ จะซื้อที่รายนี้ไว้เพื่อทำที่เก็บศพไม่มีญาติ แต่เดิมนั้นชาวจีนในบังคับฝรั่งเศสไม่ได้รับสิทธิเสรีในการถือครองที่ดิน จนกระทั่งถึงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2450 จึงได้รับสิทธิดังกล่าว (ธงทอง จันทรางศุ, 2541: 277.)

การซื้อขายจัดทำ ณ ที่ว่าการอำเภอสามเพ็ง แขวงเมืองกรุงเทพฯ มณฑลกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2452) ในราคา 11,200 บาท ต่อมาจึงได้สร้างศาลเจ้าในที่ดินผืนนี้

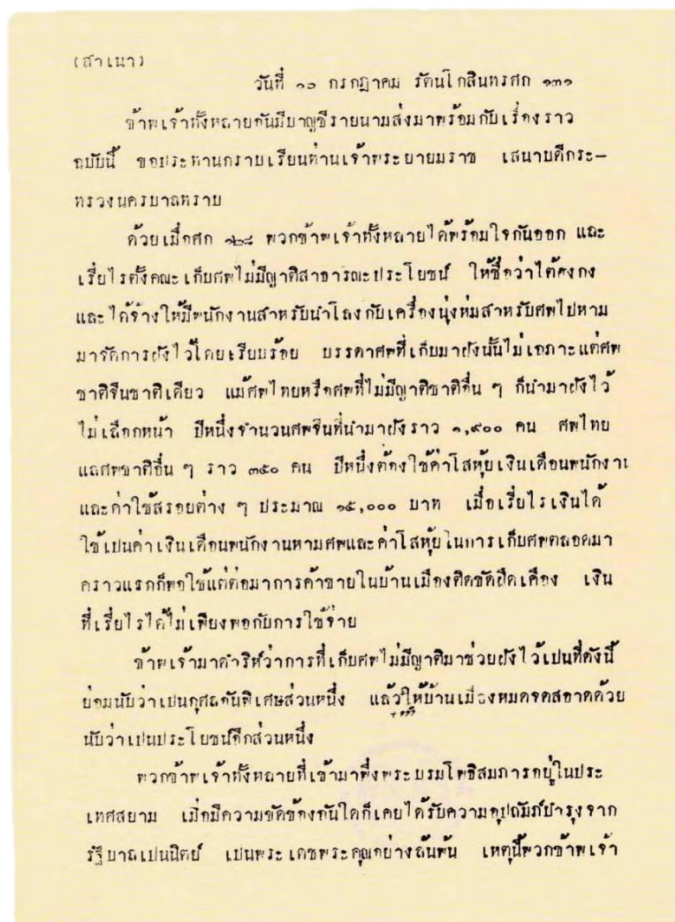

ภาพที่ 1 : ศาลาป่อเต็กตึ้ง

ที่มา : กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และทีมงาน. (2545). ๙๐ ปี มูลนิธิป่อเต็กตึ้งบนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย : ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์), 67.

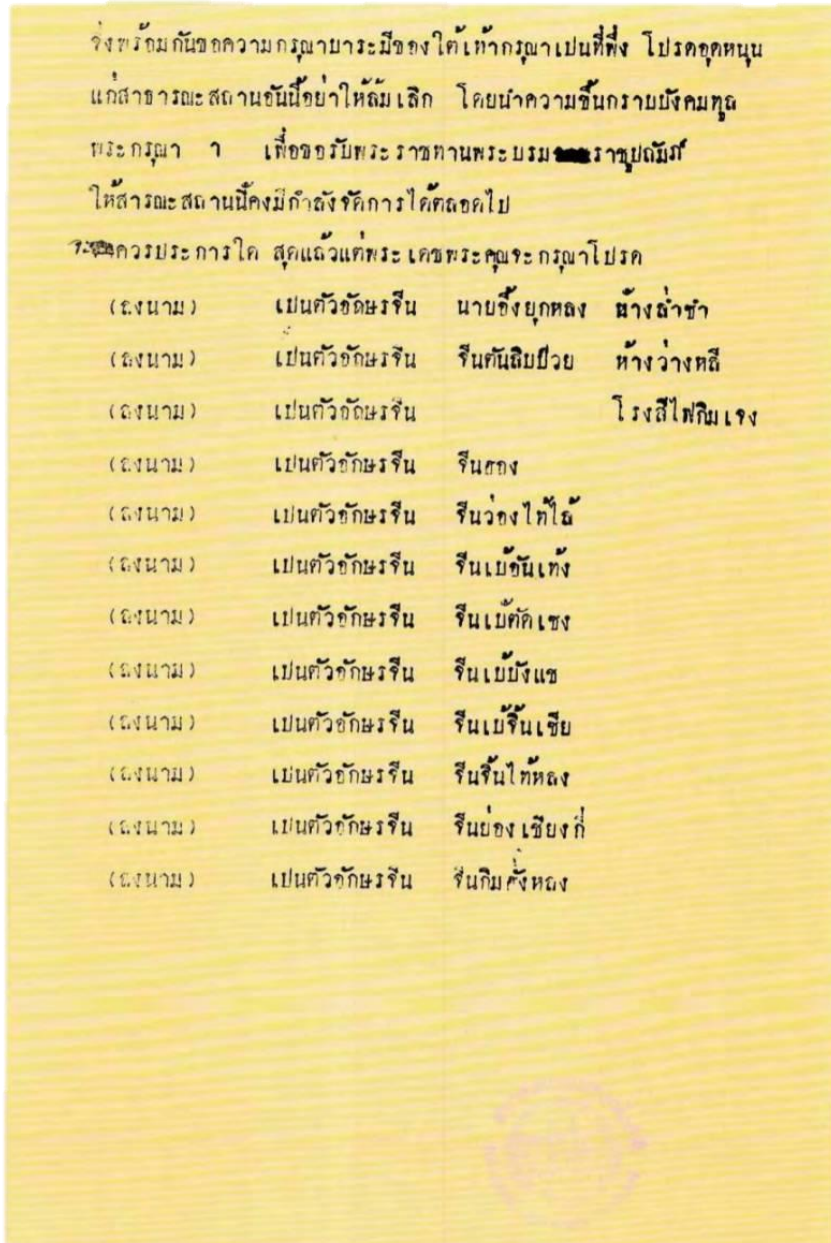
“คณะเก็บศพไต้ฮงกง” จ้างพนักงานนำโลงกับเครื่องนุ่งห่มสำหรับศพไปหามศพมาจัดการฝังไว้ ซึ่งนับเป็นการสืบทอดกุศลเจตนาของไต้ฮงกงอย่างชัดเจน คณะเก็บศพไต้ฮงกงถือเป็นจุดกำเนิดของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งแห่งประเทศไทย พ่อค้าชาวจีน 12 คนที่มาร่วมกันจัดตั้งคณะเก็บศพไต้ฮงกง ปรากฏรายนามในเอกสารจดหมายเหตุคณะเก็บศพไต้ฮงกง ของหอสมุดแห่งชาติ ดังนี้ 1. นายอึ้งยุกหลง(ห้างลำชำ) 2. จินตันลิบบิวบ (ห้างว่างหลี่) 3. โรงสีไฟกิมเจง 4. จินฮอง 5. จินว่องไท่ไล้ 6. จินเป้อันเท้ง 7. จินเบ็ดเตง 8. จินเบ้งแซ 9. จินเบ้งจิ้นเซีย 10. จินจิ้นไท่หลง 11. จินย่องเซียงกี 12. จินกิมฮั่งหลง

กิจการกุศลของคณะเก็บศพไต้ฮงกงที่ตั้งขึ้นในตอนปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ดำเนินไปได้เป็นอย่างดี ในระยะเวลา 3 ปีแรกสามารถเก็บศพไปฝังที่สุสานสาธารณะในซอยวัดดอนราวปีละ 2250 ศพ ค่าใช้สอยประมาณปีละ 15,000 บาท ซึ่งได้มาจากการเรียไรพ่อค้า แต่ใน พ.ศ. 2455 ประสพภาวะเงินที่เรียไรได้ไม่พอค่าใช้จ่าย ในขณะที่นั้นผลผลิตข้าวของประเทศไม่ดีนัก ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลอยู่หลายปีติดต่อกัน การค้าขายฝืดเคืองไม่คล่องดังเดิม จนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ คณะไต้ฮงกงจึงกราบบังคมทูลพระกรุณาขอรับพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ร.ศ. 130 (พระราชทานเงินค่าเก็บศพไร้ญาติไปฝังปีละ 2,000 บาท, 2455: 25/30.)

ภาพที่ 2 ภาพสำเนาหนังสือถึงเจ้าพระยามหาเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455)

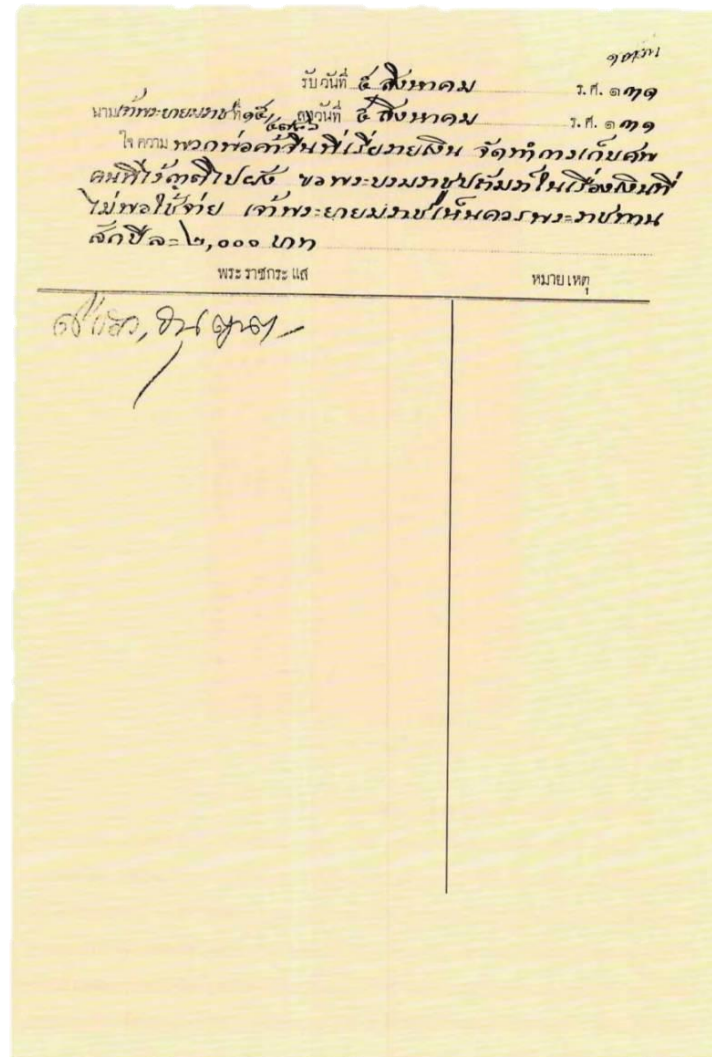
ที่มา: กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และทีมงาน. (2545). ๙๐ ปี มุลินธิป่อเต็กตึ๊งบนเส้นทางประวัติศาสตร์
สังคมไทย : ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์), 59-60.

ภาพที่ 3 ภาพสำเนาหนังสือถึงเจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455)

ที่มา: วรรณิการ์ ตันประเสริฐ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และทีมงาน. (2545). ๙๐ ปี มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งบนเส้นทางประวัติศาสตร์
 สังกมไทย : ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์), 59-60.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานเงินดังกล่าวแก่คณะ เกือบศฟได้ฮ่องกง ทำให้สามารถดำรงอยู่และดำเนินกิจการต่อไปได้ ดังปรากฏพระราชหัตถเลขา “ดี แล้ว,อนุญาติ”

ภาพที่ 4 ภาพสำเนาหนังสือถึงเจ้าพระยามรรยภพ เสนาบดีกระทรวงนครบาล เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455)

ที่มา: กรรมการ ตันประเสริฐ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และทีมงาน. (2545). ๙๐ ปี มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งบนเส้นทางประวัติศาสตร์

สังคมไทย : ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์), 62.

หนังสือกราบบังคมทูลกิจการของคณะไต้ฮงกงสะท้อนให้เห็นหลักการที่สำคัญหลายประการ ได้แก่

1. การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ การที่มีศพเงินจำนวนมากถึงร้อยละ 84 น่าจะมีสาเหตุมาจากสภาพความแร้นแค้นและไร้ญาติขาดมิตรของกุลีจีนมากกว่าการเจาะจงช่วยเหลือเฉพาะชาวจีน การช่วยเหลือโดยไม่จำกัดเชื้อชาติและภาษานี้เป็นหลักการสำคัญที่ยังยึดถือปฏิบัติกันมาจวบจนปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะเป็งานศพหรืองานบุญอื่น ๆ

2. การให้เกียรติและปฏิบัติต่อศพโดยเรียบร้อย การเก็บศพของคณะไต้ฮงกง จึงมิใช่เพียงการเก็บศพให้พ้นจากสภาพอูจาดเพียงเท่านั้น แต่ยังได้จัดหาเสื้อผ้าให้สวมใส่ และจัดโลงศพให้ นำไปฝังที่สุสานสาธารณะในซอยวัดดอน ตามคติความเชื่อเพื่อให้ผู้ตายไปสู่สุคติ

3. การเก็บศพไร้ญาติเป็นการแบ่งเบาภาระของทางการ โดยเฉพาะงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งขณะนั้นยังล่าช้าอยู่มาก

4. ชาวจีนในสยามสำนึกในความร่มเย็นแห่งพระบรมโพธิสมภาร

ในวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2463 ได้มีประกาศกฎเสนาบดี ว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ ผลของกฎหมายฉบับนี้ พระอนุวัตน์ราชนิยม หรือที่รู้จักกันในนามอี กอฮง จินฮง แต่ตี่ยง หรือ เจ็งจื่อหยง ผู้เป็นต้นตระกูลเตชะวณิช จึงได้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินสร้างศาลาป่อเต็กตึ๊ง เนื่องจากคหบดีที่เป็นกรรมการในการดำเนินงานกุศล ได้ถึงแก่กรรมไปหลายท่าน กรรมการที่เหลืออยู่พร้อมด้วยบุตรหลานของกรรมการเก่าที่ล่วงลับไปแล้ว จึงได้ประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อก่อตั้งเป็นมูลนิธิขึ้น ในวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2479 ในการนี้ได้มีประกาศทางหนังสือพิมพ์จีนเชิญชวนนายกสมาคมจีนต่าง ๆ เข้าร่วมพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ารับผิดชอบบริหารงานสาธารณกุศลในรูปมูลนิธิสืบต่อไป ต่อมาได้จดทะเบียนก่อตั้งเป็นมูลนิธิชื่อว่า “มูลนิธิฮั่วเคี้ยวป่อเต็กเซียงตึ๊ง” ในวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2480 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย และภัยอื่น ๆ โดยทั่วไป
2. จัดตั้งโรงพยาบาล ใช้ชื่อว่า “โรงพยาบาลหัวเฉียว” รักษาพยาบาลผู้เจ็บไข้ได้ป่วยทุกสาขาโรค
3. จัดตั้งโรงเรียนและสถานศึกษา (วิทยาลัยหัวเฉียว)
4. ช่วยเหลือจัดการศพทั่วไป และจัดตั้งสุสานเพื่อการนี้ด้วย
5. ส่งเสริม และบำรุงกิจกรรมด้านศาสนา วรรณกรรม ศิลปะ และวิทยาศาสตร์
6. บำเพ็ญทานการกุศลโดยทั่วไป หรือตามมติคณะกรรมการ

การดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ

จากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงเกิดโครงการสำคัญซึ่งสำเร็จลุล่วงไปได้ดี หลายโครงการ อาทิ การพัฒนาโรงพยาบาลหัวเฉียวจากโรงพยาบาลเฉพาะทางสูติ-นรีเวช ไปเป็นโรงพยาบาลทั่วไป บริการทุกสาขาการแพทย์ขนาดใหญ่ 750 เตียง การพัฒนาโรงเรียนผดุงครรภ์ไปเป็นวิทยาลัยหัวเฉียวและ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตามลำดับ การพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยกู้ภัย และงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ การจัดตั้งหน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชน การจัดตั้งศูนย์การแพทย์ไทย-จีน และการจัดตั้งสุสานแห่งใหม่ เป็นต้น ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

1. สงเคราะห์ศพ

การดำเนินงานของคณะเก็บศพไต้ฮงกงอยู่ในการจัดการดูแลของเบ้งว่นหลี่ และสี่บทศรัทธามาถึงรุ่นลูก คือ เบ็ญยิม ในช่วงต้นทศวรรษ 2460 การเก็บศพของคณะไต้ฮงกงยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่ชาวไทย การเก็บศพในระยะแรกเริ่มใช้การ “หาม” ต่อมาเวลาไม่กี่ปีจึงใช้เป็นรถลากที่เป็นรถยาว ๆ ซึ่งจะมีคนลากใส่หามวกเจ๊ก แต่จะเป็นคนละประเภทกับรถลากที่เป็นพาหนะยอดนิยมของคนกรุงเทพฯ ในยุคนั้น ซึ่งได้มีพระราชบัญญัติห้ามรับคนไข้ที่เป็นโรคติดต่อหรือรับเอาศพ รถลากเก็บศพสมัยก่อนเป็นรถไม้ มีล้อไม้ขนาดใหญ่ มีช่องพอดีวางหีบศพ มีคนลากด้านหน้า 1 คน และคนผลักข้างหลัง 1 คน การเก็บศพและขนส่งศพในลักษณะนี้เป็นการปลอบประโลมใจคนจีนไร้ญาติยิ่งนักกว่า ในวาระสุดท้ายของชีวิตยังมี “หน่อจือซังเหลาเจ๊กใจัยเจ๊กเอ้า” คือเปรียบเทียบกับมีบุตรสองคนคอยส่งศพ คนหนึ่งอยู่หน้า อีกคนหนึ่งอยู่ด้านหลัง หรือ มีบุตรบริวารคอยส่งศพทั้งหน้าทั้งหลัง (เสวก เศวตพิบูล, 2523: 11)

ในพ.ศ. 2463 กรุงเทพฯ มีรายงานสถิติคนตาย 10,598 คน เป็นชาวไทย 7,207 คน ชาวจีน 3,025 คน และชาติอื่น 366 คน (รายงานกองแพทย์สุขาภิบาล, 2464: 7.3/10) ปีต่อมาคณะเก็บศพไต้ฮงกงเก็บศพจำนวน 1,299 ศพ หรือเฉลี่ยวันละ 3-4 ศพ กล่าวได้ว่าคนตายไร้ญาติในกรุงเทพฯ ที่เก็บไปฝังในยุคนั้นมีราวร้อยละ 12 ของคนตายทั้งหมด นับว่าแบ่งเบาภาระของกรมสุขาภิบาลได้มาก รถลากเก็บศพของคณะเก็บศพไต้ฮงกงเริ่มเป็นที่รู้จักของชาวกรุงเทพฯ มากขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 7 ซึ่งมักรู้จักกันในนาม “ป่องแปง” ตามเสียงสัญญาณการเคาะกลองระหว่างการเดินทาง นายสมาน (ใหญ่) นภายน ศิลปินนักดนตรี ผู้ที่เกิดในสี่พระยาและเติบโตแถบวัดแก้วแจ่มฟ้าล่างได้เล่าถึงความทรงจำในราวช่วงปลายทศวรรษ 2470 ว่า

“...สมัยก่อนเมื่อคนตายไม่มีญาติ เขาบอกให้รถป่องแปงมารับศพคนตาย เราใช้ตะโกนกัน... ยังจำได้ว่ารถนี้ทำสี่เขี้ยวลากยาวมา ทำอย่างดี มีผ้าสีขาว กระจาดขาง... สมัยก่อนคนมันพูดติดปากว่า เฮ้ย! ไม่ต้องห่วงข้าหรือ ในสมัยก่อนยังพูดซ้ำๆ เอ็งๆ ข้าตายเดี่ยวป่องแปงเขาก็มารับไปเองแหละ คือจะไม่พูดถึงวัด แต่จะพูดถึงป่องแปง... แล้วมาเร็วครับ ป่องแปงเขาจะเคาะกลองใบเล็ก ๆ ดังโป่งปังๆ เหมือนอย่างเจ๊กย้อมผ้า... แต่ว่าเจ๊กย้อมผ้าเขามีกองอีกอย่าง... ชาวบ้านเห็นคนตายก็จะบอกว่าตายอยู่ตรงนั้น คือเป็นสี่อยู่ตลอดทางคือหาง่าย เดี่ยวนี้บ้านอยู่ติดกันยังไม่รู้จักเลยว่าบ้านไหน... เราก็กินดูกัน คนงาน 2 คนช่วยกันห่อศพ ทำอย่างดีลงมาแล้วก็มีกระจาดขาง... เขาเอามาห่อศพเพื่อป้องกันน้ำเหลือง...” (ใหญ่ นภายน, 2543)

นอกจากนี้เขายังได้เล่าความรู้สึกอีกว่า เสียงป่องแปงนั้นสามารถเปรียบได้กับเสียงไซเรนในปัจจุบัน เพราะแต่เดิมนั้นเขารู้จักแต่ป่องแปง ยังไม่รู้จักป่อเต็กตึ้ง

การเก็บศพในยุคสมัยที่การติดต่อสื่อสารยังไม่ดีนัก คณะเก็บศพไต้ฮงกงต้องปรับปรุงให้งานดำเนินไปรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ มีการให้เงินรางวัลแก่ผู้แจ้งครั้งละ 15-25 สตางค์อยู่ระยะหนึ่ง เนื่องจากหากไม่มีการแจ้งให้ไปเก็บศพ ทิ้งไว้นานวันเข้าศพก็จะเน่าเฟะ ส่งกลิ่นเหม็น แต่วิธีนี้ก็ถูกยกเลิกไป (เสวก เศวตพิบูล, 2523: 12) จำนวนศพที่เก็บมีมากขึ้นในแต่ละปี กระทั่งเมื่อถึง พ.ศ. 2479 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของคณะเก็บศพไต้ฮง

งกก่อนก่อนที่จะพัฒนาไปสู่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง คณะเก็บศพได้ส่งงกเก็บศพจำนวน 2,119 ศพ หรือวันละ 5-6 ศพ และชุดศพไร้ญาติจากสุสานในตรอกวัดดอนขึ้นมาประกอบพิธีฌาปนกิจ หรือที่เรียกกันว่า “ล้างป่าช้า” นับเป็นครั้งแรกในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2480 จำนวน 1,028 ศพ กิจกรรมล้างป่าช้าคงเป็นเรื่องที่น่าสนใจของสังคมไทยอยู่ไม่น้อย ดังที่ รองศาสตราจารย์ ดร.อาภรณ์พันธุ์ จันทรสว่าง อายุ 61 ปี เชื้อสายไทย จีน อิสลาม ร่ำลึกเหตุการณ์ในวัย 12 ขวบ เมื่อเดินทางจากแปดริ้วมาเที่ยวกรุงเทพฯ ยามปิดเทอมและพักอยู่แถวถนนตก เพื่อนได้ชักชวนให้ไปดูการล้างป่าช้าที่วัดดอน เล่าไว้ว่า

“...เขาก็บอกว่านี่คือที่ฝังศพไม่มีญาติ แล้วจะฝังไว้มากมาย เขาก็มีคล้าย ๆ พิธีเข้าทรงเจ้าด้วย คนทรงจะวิ่งเอาไม้ไปชี้ตามที่ต่าง ๆ พอจิ้มลงไป ชุดก็จะเจอศพ แล้วเขาบอกว่ามหัศจรรย์มาก ที่จิ้มตรงไหนก็เจอจริง ๆ ไม่มีเลยที่ไม่เจอ เขาบอกว่าปอเต็กตึ๊งเป็นคนทำ เขาไม่ได้บอกว่ามีมูลนิธินะ เขาบอกปอเต็กตึ๊งทำ หลายๆ ปีจะทำที่หนึ่ง เขาจะช่วยส่งวิญญาณ โดยการชุดศพไม่มีญาติแล้วนำมาทำพิธีเผาให้ตอนนั้นไม่ได้ไปดู อยากไปแต่ไม่ได้ไป คือญาติที่พักเขาเป็นอิสลามเขาไม่ให้ไป และตัวเองก็มาจากบ้านนอกไม่รู้ทาง ทั้ง ๆ ที่จริงคิดว่าไม่ไกลหรอก...” (อาภรณ์พันธุ์ จันทรสว่าง, 2543)

จากสถิติการเก็บศพตามหลักฐานเท่าที่รวบรวมได้ บ่งชี้ข้อมูลว่า ในปี พ.ศ. 2452-2542 เก็บศพได้ประมาณปีละ 2,250 ศพ แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2456-2463 ไม่ได้มีปรากฏบันทึก (กรณีการ ต้นประเสริฐ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และทีมงาน, 2545: 66)

จากสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ในปี 2563-2565 ทำให้ไม่สามารถหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์หรือค้นคว้านอกสถานที่ได้อย่างเต็มที่ จึงสามารถหาสถิติมาได้แค่ถึงปี พ.ศ. 2542 เท่านั้น

ตารางที่ 1 : แสดงข้อมูลสถิติการเก็บศพของคณะไต้ฮงกงตั้งแต่ พ.ศ. 2464 ถึง พ.ศ. 2542

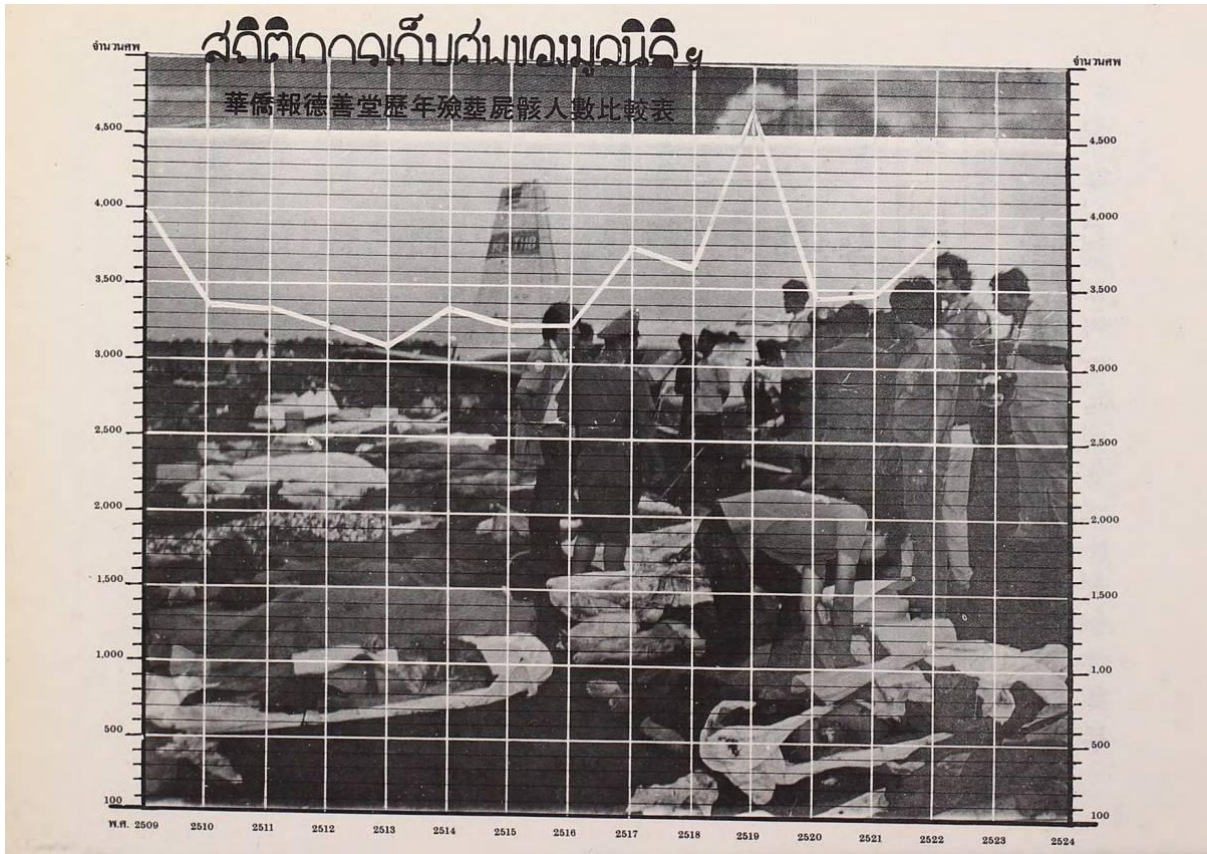
สถิติการเก็บศพคณะ ไต้ฮงกง					
พ.ศ.	จำนวนศพ	เฉลี่ยวันละ	พ.ศ.	จำนวนศพ	เฉลี่ยวันละ
2464	1,229	3.56	2515	3263	8.94
2465	1,449	3.97	2516	3245	8.89
2466	1,337	3.66	2517	3,777	10.35
2467	1,439	3.94	2518	3,637	9.96
2468	1,420	3.98	2519	4,636	12.70
2469	1,464	4	2520	3,442	9.43
2470	1,335	3.66	2521	3,493	9.57

2471	1,722	4.72	2522	3,836	10.50
2472	1,593	4.36	2523	3,864	10.58
2473	1,593	4.22	2524	3,658	10.02
2474	1,816	4.98	2525	4,089	11.20
2475	1,736	4.76	2526	4,610	12.63
2476	2,365	6.48	2527	4,300	11.78
2477	1,835	5.03	2528	5,332	14.60
2478	2402	6.58	2529	6,570	18.00
2479	2,119	5.81	2530	7,201	19.72
2480	2,081	5.7	2531	6,252	17.12
2481	-	-	2532	6,622	18.14
2482	2,067	5.66	2533	8,143	22.30
2483	2,078	5.69	2534	8,951	24.52
2484	2,528	6.93	2535	7,946	21.76
2485	2,525	6.92	2536	6,966	19.08
2486	2,500	6.85	2537	6,986	19.13
2487	2,358	6.46	2538	7,500	20.54
2488	2,870	7.86	2539	8,074	22.12
2489	2,561	7.02	2540	7,268	19.00
2490	2,604	7.13	2541	5,952	16.30
2491	2,186	5.99	2542	5,662	15.50
2492	2,009	5.5			
2493	1,837	5.03			
2494	1,954	8.59			

2495	2,096	9.17
2496	1,926	8.94
2497	1,776	8.89
2498	2,518	10.35
2499	2,983	8.19
2500	4,466	12.24
2501	4,346	11.91
2502	4,000	10.96
2503	3,813	10.45
2504	3,355	9.19
2505	3,905	10.7
2506	3,929	10.76
2507	3,496	9.58
2508	3,982	10.16
2509	3,354	10.91
2510	3,346	9.19
2511	3,637	9.17
2512	3,228	8.89
2513	3,137	8.59
2514	3,347	9.17

ที่มา : เสวก เสวตพิกุล , (2523), พิธีมาปนกิจศพไม่มีญาติ ของ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ณ สุสานวัดดอน ยานนาวา กรุงเทพมหานคร
(กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธ์พาณิชย์), 13.

หมายเหตุ : พ.ศ. 2481 ป่อเต็กตึ๊งไม่มีการเก็บศพ เนื่องด้วยในปีนั้น ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบก

ภาพที่ 5 : แสดงสถิติการเก็บศพของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ที่มา : เสวก เสวตพิกุล , (2523), พิธีฌาปนกิจศพไม่มีญาติ ของ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ณ สุสานวัดดอน ยานนาวา กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธพาณิชย์), 14.

ตารางที่ 2 : ข้อมูลการฌาปนกิจศพของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2480-2523

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	จำนวนศพ(ศพ)	วันจัดงาน (วัน)
1	มีนาคม พ.ศ. 2480	1,028	3
2	มีนาคม พ.ศ. 2483	2,462	2
3	22-24 ธันวาคม พ.ศ. 2490	4,095	5
4	24-28 มีนาคม พ.ศ. 2498	13,044	5
5	20-24 เมษายน พ.ศ. 2503	16,123	5
6	6-10 มิถุนายน พ.ศ. 2508	17,240	5
7	10-14 มิถุนายน พ.ศ. 2514	19,241	5
8	12-16 พฤศจิกายน 2523	30,584	5
9	8-14 พฤศจิกายน 2529	13,459	7
10	10-15 ธันวาคม 2540	21,347	6

ที่มา : เสวก เสวตพิกุล , (2523), พิธีฌาปนกิจศพไม่มีญาติ ของ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ณ สุสานวัดดอน ยานนาวา กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธพาณิชย์), 15

หมายเหตุ : พ.ศ. 2480-2482 อยู่ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2

การเก็บศพของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ได้ขยายขอบเขตงานไปอย่างกว้างขวาง จากอดีตรถลากเก็บศพ เปลี่ยนมาเป็นรถตู้ได้มาตรฐานมีอุปกรณ์พร้อมมูลจำนวนหลายคัน ซึ่งพร้อมที่จะออกบริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง

นอกจากนี้ ในช่วงปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) ที่มีการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัสอย่างรุนแรง ต่อเนื่อง และฉับไว ซึ่งสามารถพรากชีวิตคนไปจำนวนไม่น้อยในช่วงเวลาสั้น ๆ ทางมูลนิธิเองก็ได้ทำหน้าที่ช่วยเก็บศพอย่างต่อเนื่อง ดังเช่นที่ได้ออกข่าวบ้างทางโทรทัศน์

จากเหตุการณ์ที่มีผู้ป่วยติดเชื้อโควิด -19 นอนเสียชีวิตอยู่กลางถนน ถึง 3 ราย เมื่อวานนี้ (20 กรกฎาคม พ.ศ. 2564) ล่าสุด มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ได้ทำรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการเก็บศพผู้เสียชีวิต บริเวณ บ้านพานถม เขตพระนคร ว่า เริ่มต้น เมื่อเวลาประมาณ 17.27 น. เมื่อวานนี้ มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ได้รับแจ้งจากศูนย์วิทยุกรุงเทพฯ ให้เข้าดำเนินการเก็บศพผู้เสียชีวิตบริเวณตรงข้ามวัดบวรฯ หลังได้รับแจ้งเจ้าหน้าที่ น.เขต กู้ภัย (เก็บศพปกติ) ได้เข้าพื้นที่เพื่อตรวจสอบ แพทย์ชันสูตรเสร็จสิ้นเวลา 18.20 น. ว่าเป็นเคสเสี่ยง 100% จึงติดแจ้งให้ทีมเก็บศพชุดพิเศษที่ทำหน้าที่เก็บศพผู้เสียชีวิตจากโควิด-19 โดยเฉพาะ (ทีมสก็อต) เข้าดำเนินการรับแจ้งว่า ทีมกำลังดำเนินการเก็บศพอยู่ที่พื้นที่ สน.คันทวยาว จึงต้องดำเนินการเก็บศพ ณ จุดนั้น ให้แล้วเสร็จก่อน ซึ่งการเก็บศพโควิดต้องใช้เวลาและมีความรอบคอบเพื่อให้มีความปลอดภัยทั้งเจ้าหน้าที่และต้องเคลียร์พื้นที่ จึงต้องใช้เวลานาน เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จจึงไปดำเนินการเก็บศพ ที่วัดบวรฯต่อทันที ทีมสก็อตเก็บศพโควิด-19 ของมูลนิธิฯ เข้าเก็บศพ 2 ศพต่อเนื่อง (วัดบวร และหน้าศึกษาภัณฑ์) โดยดำเนินการเสร็จสิ้นเมื่อเวลาประมาณ 22.20 น.

ในแต่ละวันมูลนิธิฯ ดำเนินการเก็บศพโควิดเป็นจำนวนหลายศพ โดยปกติมูลนิธิฯ จะดำเนินการเก็บศพตามที่ได้รับแจ้ง และให้ความสำคัญกับศพไร้บ้าน หรือศพที่นอนตายอยู่ในที่สาธารณะเป็นอันดับแรกอยู่แล้ว แต่เนื่องจากมีศพผู้ตายให้ดำเนินการอยู่ในหลากหลายพื้นที่ ดังนั้น จึงมีเรื่องของเวลาในการเดินทางเข้ามาเป็นตัวแปรในการทำงานด้วย โดยปัจจุบันมูลนิธิฯ มีทีมเฉพาะกิจดำเนินการเก็บศพผู้เสียชีวิตโควิด-19 จำนวน 2 ทีม ดำเนินการตลอด 24 ชั่วโมง ในเขตกรุงเทพมหานคร และจากสถานการณ์จำนวนผู้ตายมีมากขึ้น มูลนิธิฯ กำลังดำเนินการจัดตั้งทีมเฉพาะกิจเพิ่มเติมอีกจำนวนหนึ่ง เพื่อให้สามารถดำเนินการเก็บศพได้รวดเร็วและในจำนวนเพิ่มมากขึ้น

2. การบรรเทาสาธารณภัย

งานกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัยในสามทศวรรษ นับตั้งแต่พุทธศักราช 2510 เป็นต้นมา ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อสู้กับภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ซึ่งสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวจากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ เป็นเหตุให้แรงงานจำนวนมากละทิ้งชนบท เคลื่อนย้ายเข้าสู่กรุงเทพฯ โดยข้อมูลจากสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบุว่า ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2541 กรุงเทพฯ มีประชากร 5,647,799 คน หรือ ร้อยละ 9.2 ของประชากรทั้งประเทศ ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ระบุว่า ในระยะ 20 ปี ความหนาแน่นของประชากรในกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นจาก 2,909 คนเป็น 3,568 คน/ตารางกิโลเมตร กรุงเทพฯ พัฒนาด้านกายภาพอย่างรวดเร็ว มีอาคารสูงใหญ่ทันสมัย และมีชุมชนแออัดหลายแห่ง

ในช่วง 10 ปีหลังเกิดเพลิงไหม้ใหญ่บ่อยเฉลี่ยปีละ 660 ครั้ง ค่าเสียหายเฉลี่ยปีละ 472 ล้านบาท (สถิติผลการปฏิบัติงาน, 2541: 9)

แต่ทว่า โรงงานที่เกิดขึ้นมากมายทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดหลายแห่งไม่คำนึงถึงความปลอดภัยอย่างเพียงพอ เมื่อครั้งเกิดเพลิงไหม้ขึ้นแต่ละครั้ง จึงทำให้เกิดความสูญเสียของชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก การบุกรุกและลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ต่าง ๆ ทำให้ป่าไม้ของประเทศลดลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงจากเนื้อที่ป่า ใน พ.ศ. 2504 ที่มีอยู่ 171,017,812 ไร่ หรือร้อยละ 53.33 ของเนื้อที่ประเทศ เหลือเพียง 81,076,428 ไร่ หรือร้อยละ 25.28 ของเนื้อที่ประเทศ ใน พ.ศ. 2541 (สถานการณ์ป่าไม้ของประเทศไทยในระยะเวลา 77 ปี, 2541: 113) ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความแห้งแล้ง น้ำไม่พอเพียงกับการเกษตรในฤดูร้อน และเกิดอุทกภัยร้ายแรงในฤดูฝน นอกจากอัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ภัยหนาวแล้ว ยังมีภัยประเภทอื่นๆ อาทิ ดินถล่ม แก๊สระเบิด เป็นต้น ส่วนอุบัติเหตุบนท้องถนนยังคงเป็นภัยสำคัญและเป็นสาเหตุการตายอันดับ 1 ของคนในประเทศ

การเร่งรัดพัฒนาประสิทธิภาพในการบรรเทาสาธารณภัยของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเกิดเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้นใน พ.ศ. 2532 เมื่อมีการปรับปรุงหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรง และจัดตั้ง “แผนกบรรเทาสาธารณภัย” และจัดตั้ง “ศูนย์วิทยุกรุงเทพฯ” ขึ้นโดยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เป็นความร่วมมือวิทยุคมนาคมในกิจการเพื่อสาธารณกุศลและสาธารณประโยชน์ ซึ่งคณะกรรมการประสานงานการจัดและบริหารความถี่วิทยุแห่งชาติอนุมัติความถี่และให้เป็นศูนย์แม่ข่าย ซึ่งนอกจากการปรับปรุงด้านการติดต่อสื่อสาร เพื่อการช่วยเหลือที่รวดเร็วทันเหตุการณ์แล้ว ยังได้ปรับปรุงยานพาหนะ เครื่องมืออุปกรณ์ในการช่วยเหลือและช่วยชีวิต รวมทั้งจัดฝึกอบรมบุคลากร เช่น มนุษย์กบ เพื่อให้มีขีดความสามารถในการบรรเทาสาธารณภัย ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัย

“อาสาสมัครกู้ภัย” ในเขตกรุงเทพฯ และชานเมือง มีจำนวนนับพันคน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาร่วมกุศลกิจกับมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง โดยมีจุดเตรียมพร้อม 90 จุด แต่ละจุดกำหนดให้มีราว 20 คน แต่ถ้าเป็นเหตุใหญ่จะระดมให้ได้นับร้อยคน การเสริมและประสานการทำงานระหว่าง “เจ้าหน้าที่กู้ภัย” และ “อาสาสมัครกู้ภัย” ในเขตพื้นที่รับผิดชอบเดียวกัน ประกอบกับระบบการสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว แต่ทว่า เมื่อมีผู้บาดเจ็บที่ต้องนำส่งโรงพยาบาลนั้น ในช่วงเวลาหนึ่งได้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการไม่ยอมรับผู้ป่วยเหล่านี้เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล โดยเฉพาะในโรงพยาบาลเอกชน เพราะอาจไม่มีผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย แต่ปัญหาดังกล่าวหมดสิ้นไป เมื่อมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจัดทำโครงการพิเศษดูแลคนไข้ฉุกเฉินขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา

2.1 อัคคีภัย

สำหรับการบรรเทาอัคคีภัยแรก ๆ มูลนิธิ ออกช่วยเหลือประมาณปีละ 10-20 ครั้ง โดยครั้งที่สำคัญที่ควรกล่าวถึง คือ การบรรเทาอัคคีภัยครั้งใหญ่ที่สะพานเหลือง เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2435 ซึ่งเป็นอัคคีภัยครั้งที่ 2 ในรอบปีของชุมชนนี้ ซึ่งมีชาวจีนอยู่หนาแน่นราวร้อยละ 70 ไฟลุกลามนานถึง 3 ชั่วโมงครึ่ง ทำลายบ้านเรือนไปมากถึง 2,000 หลัง ซึ่งมีผู้ที่อยู่อาศัยมากถึง 20,000 คน ประมาณค่าเสียหายราว 200 ล้านบาท ซึ่งมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจัดหาข้าวต้มไปเลี้ยงผู้ประสบเคราะห์กรรมในทันที และได้ประสานงานกับสมาคมองค์กรเงิน

ต่าง ๆ กว่า 15 แห่ง เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน นอกจากนี้ยังร่วมกับหนังสือพิมพ์รายวัน 5 ฉบับ ได้แก่ จุงหยวนเป่า ฉวนหมิงเป่า ซึ่งเสียนเยอะเป่า กวงหัวเป่า และหมินจฺยิตเป่า จัดตั้งคณะกรรมการบรรเทาภัยธรรมชาติการบริจาคได้ถึง 3 ล้านบาทเศษ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในครั้งนั้นอย่างถ้วนหน้าไม่ว่าไทยหรือจีนราว 2 ล้านบาท รวบรวมจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการดับเพลิงให้แก่ทางทหาร และจัดส่วนที่เหลือเป็นทุนสงเคราะห์อัครศึภัยต่อไป

สำหรับสิ่งของที่บริจาคแก่ผู้ประสบภัยนั้นมีทั้งเงินและเครื่องอุปโภคบริโภค ตัวอย่างเช่น การแจกสิ่งของบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบอัคคีภัย ในวันที่ 24 มกราคม 2498 ในย่านหลังสถานีตำรวจนครบาลจักรวรรดิรวมทั้งบ้านพักบางส่วนของเจ้าพนักงานท้องถิ่นด้วย มีความเสียหายมากกว่า 100 หลังคาเรือน สมาคมองค์กรต่าง ๆ ร่วมมือกับมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งแจกสิ่งของแก่ผู้ประสบเคราะห์กรรม โดยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งมอบมุ้ง ผ้าห่มนอน ชันน้ำอะลูมิเนียม ข้าวสาร ปลากระป๋อง ซีซีแก๊สกระป๋อง ผ้าขาว เสื้อผ้าเก่า เงินสดคนละ 100 บาท ส่วนสมาคมจีน 15 แห่ง ร่วมกันบริจาคเสื้อ ขามอ่างเคลือบใหญ่-เล็ก กาต้มน้ำ กระทะ ทัพพี ตะหลิว หม้อข้าว อะลูมิเนียม จานเคลือบ ขาม ซ้อน สบู่ น้ำปลา ยารักษาโรคแก่ทุกคนครบถ้วน นับเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างหนึ่ง (มูลนิธิอัครศึภัยป่อเต็กตึ๊งแห่งประเทศไทย, 2498: 32-33)

สถิติการบรรเทาอัคคีภัยของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งในช่วง 3 ทศวรรษแห่งการพัฒนาได้เพิ่มสูงขึ้นกว่าในช่วงก่อนหลายเท่าตัว ในพ.ศ. 2542 ได้เกิดเพลิงไหม้ในกรุงเทพฯ ทั้งหมด 531 ครั้ง โดยแบ่งเป็นเพลิงไหม้ใหญ่ 35 ครั้ง มีผู้บาดเจ็บรวม 32 ราย เสียชีวิตรวม 15 ราย สามารถประมาณค่าเสียหายได้ 167,869,630 บาท มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งออกปฏิบัติการ 86 ครั้ง ช่วยเหลือประชาชน 4,285 คน ใน 1,169 ครัวเรือน ซึ่งประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้มีการวางแผนดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากประชาชนในยุค พ.ศ. 2542-2545 ค่อนข้างมีความรวดเร็ว ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ครั้งใด มักจะเป็นที่คาดหวังได้ว่าป่อเต็กตึ๊งจะมาถึงที่เกิดเหตุโดยเร็ว พร้อมอาหาร เครื่องดื่ม เพื่อจะให้พวฟ่อนเบาปัญหาลงได้บ้าง

การทำงานในภาวะฉุกเฉิน รีบเร่งแข่งเวลาในสภาพที่ตึงเครียดและทำงานร่วมกับคนหมู่มาก อาจจะมีปัญหากระทบกระทั่งกันขึ้นมาได้บ้าง ดังที่สื่อมวลชนได้เสนอข่าวอยู่ในระยะหนึ่งถึงการแย่งกันเก็บศพระหว่างอาสาสมัครของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งและมูลนิธิร่วมกตัญญู (ป่อเต็กตึ๊ง-ร่วมกตัญญู : คู่บุญคู่แค้น, 2536) โดยนายไชยพงศ์ วิเศษมงคลชัย ผู้จัดการสำนักตรวจสอบและเลขานุการฝ่ายอาสาศึภัย เล่าว่า

“...เรื่องเป็นอย่างนี้ เมื่อ 10 ปีก่อน (พ.ศ. 2513 - ผู้วิจัย) เคยมีเรื่องกระทบกระทั่งกันในระดับล่างระดับเด็ก ๆ ส่วนระดับบนก็คุยกันรู้เรื่อง แต่ระดับเด็ก ๆ คล้ายว่ามันเสียศักดิ์ศรีกัน ไม่ใช่แย่งศพแล้วได้เงินทอง ไม่ได้หรอก ทำงานกันฟรี ๆ แต่มันเกี่ยวกับศักดิ์ศรี ใครไปถึงก่อน ใครไปอะไร ก็เลย มีการแย่งศพกัน อาสาที่อาสาที่ทะเลาะกัน ก็เกิดตีกันอยู่หลายครั้ง ก็เดือดร้อนนะ ผู้ใหญ่ก็มาคุยกัน ตำรวจก็เข้ามา ก็เอาอย่างนี้ มาคุยกันเลย วันนี้คุณวิ่งทางเขตฝั่งนั้น ป่อเต็กตึ๊งเขตฝั่งนี้ รุ่งขึ้นก็สลับกัน เรียกว่าแยกเขตกันทำงาน แล้วมีเจ้าหน้าที่นิติเวชไปด้วย แต่เดิมต่างแต่งสีของใครของเขาใช้ใหม่ ตอนหลังมารวมกันแล้วก็แต่งชุดสีเดียวกัน เป็นสีไพลเหมือนกันหมด ทางนิติเวชก็เหมือนกัน แต่ว่าข้างหลังตัวหนังสือบนเสื้อของเราเป็นสีน้ำเงิน ร่วมกตัญญูเป็นสีแดง อันนี้ทำกันมาสัก 3-4 ปีแล้ว เดียวนี้ก็ไม่มียะไรให้คุยกันแล้ว เพราะว่าผลประโยชน์ไม่ได้ขัดกัน กลับช่วยเหลือกันเสียอีก พอมีเรื่องใหญ่ ๆ บางทีก็ต้องกำลังเยอะ ร้อยคนยังไม่พอ เราก็ยินดีจะช่วยกัน...” (ไชยพงศ์ วิเศษมงคลชัย, 2543)

ปอเต็กตึ้งมีส่วนร่วมในการบรรเทาภัยพิบัติครั้งใหญ่ของประเทศหลายครั้งทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด เช่น เพลิงไหม้ในโรงงานเคเดอร์ผลิตตุ๊กตา สูง 4 ชั้นที่ถนนพุทธมณฑล อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2536 เพลิงไหม้ไหม้รุนแรง ทำให้คนงานหลายพันคนต่างหนีเอาชีวิตรอด พวกที่อยู่ชั้นบนกระโดดหนีลงมาจากชั้น 3 และ 4 ซึ่งสูงประมาณ 15 เมตร และเมื่ออาคารทนความร้อนไม่ได้ จึงถล่มลงมาทับคนงาน ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก หน่วยกู้ภัยและมูลนิธิปอเต็กตึ้งทำงานร่วมกับเจ้าที่ภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ รวมถึงกู้ซากปรักหักพังของโรงงาน จากเหตุการณ์นี้พบศพผู้เสียชีวิตทั้งหมด 246 ศพ

หลังจากนั้นเพียง 3 เดือน ได้เกิดเหตุสลดขึ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อโรงแรม 7 ชั้นกลางเมืองนครราชสีมาถล่มพังลงมาเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2536 มีผู้ถูกฝังและติดอยู่ภายใต้ซากอาคารหลายร้อยราย มูลนิธิปอเต็กตึ้งได้ระดมกำลังเจ้าหน้าที่และอาสาบรรเทาภัยกว่า 200 คน เพื่อเดินทางไปช่วยเหลือโดยทันทีพร้อมอุปกรณ์เครื่องมือ เช่น เครื่องตัดถ่าง เครื่องเจาะคอนกรีต เครื่องปั่นไฟ คีมตัดเหล็ก เป็นต้น ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกยิ่งขึ้นในการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและค้นหาผู้เสียชีวิต อีกทั้งยังเตรียมโลงศพพร้อมผ้าดิบ กระจายจำนวนมากไปยังที่เกิดเหตุ และสำรองโลงศพไว้ที่มูลนิธิหลักเสียงเซียงตั้งอีก 200-300 ใบ ในวันรุ่งขึ้นกรรมการมูลนิธิปอเต็กตึ้งจัดอัตรากำลังการช่วยเหลือไว้เต็มที่เป็นเวลา 6 วัน 6 คืน ก่อนจะคงไว้เป็นบางส่วนจนการช่วยเหลือส่วนใหญ่เสร็จสิ้นลง

ตารางที่ 3 : แสดงสถิติข้อมูลแสดงการเกิดอัคคีภัยในแต่ละปี ระหว่าง พ.ศ. 2519-2532

ปี พ.ศ.	สถานที่เกิด/ครั้ง		จำนวนผู้ประสบภัย		เงินช่วยเหลือรายบุคคล	สิ่งของช่วยเหลือ/ชุด		สิ่งของช่วยเหลือ/ชุด		รวมค่าใช้จ่าย	จัดเลี้ยงสถานที่เกิดอัคคีภัย/ครั้ง
	กรุงเทพฯ	ส่วนภูมิภาค	ครอบครัว	รายบุคคล		ครอบครัว	มูลค่า/บาท	รายบุคคล	มูลค่า/บาท		
2519	52	51	2,639	17,121	1,712,100.00	1,666	999,600.00	11,547	692,820.00	3,404,520	26
2520	41	66	2,079	12,288	1,228,800.00	991	594,600.00	6,607	396,420	2,219,820	37
2521	39	57	2,222	15,077	1,507,700	1,432	1,002,400	10,679	1,067,900	3,578,000	68
2522	47	60	2,871	16,761	1,676,100	1,470	1,029,000	9,374	937,400	3,642,500	66
2523	50	55	2,487	15,588	1,558,800	1,462	1,023,400	9,976	997,600	3,579,800	47
2524	50	72	4,049	22,070	2,207,000	2,571	1,799,700	15,436	1,543,600	5,550,300	48
2525	55	74	2,074	12,000	12,000,000	1,287	900,900	8,240	824,000	2,924,900	75
2526	55	78	2,540	13,673	1,367,300	1,486	1,040,200	8,722	872,200	3,279,700	49
2527	62	60	2,280	12,120	1,212,000	1,668	1,167,600	9,843	984,300	3,363,900	42
2528	69	103	2,623	13,801	1,380,100	1,897	1,897,000	10,431	1,564,650	4,841,750	74

2529	77	71	2,087	11,241	1,578,200	1,673	1,673,000	9,709	1,456,350	4,707,550	43
2530	55	87	1,982	9,734	1,946,800	1,350	1,350,000	7,298	1,094,700	4,391,500	40
2531	59	66	1,815	8,565	1,713,000	1,381	1,381,000	7,372	1,105,800	4,199,800	50
2532	61	87	1,651	8,608	1,721,600	1,249	1,249,000	7,192	1,063,350	4,039,950	52

ที่มา : กรรมการ์ ต้นประเสริฐ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และทีมงาน. (2533). **มูลนิธิฮั่วเคี้ยวปอเด็กเชียงตุง ที่ระลึกในวาระครบรอบ 80 ปี** (ม.ป.ท.), 67.

2.2 การบรรเทาความทุกข์

ภัยอีกประเภทหนึ่งที่ก่อความสูญเสียร้ายแรง ได้แก่ ภัย และ อุทกภัย โดยเฉพาะในภาคใต้ เช่น พายุโซนร้อนแฮเรียตที่พัดผ่านทางภาคใต้ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2505 ซึ่งทำความเสียหายรุนแรงแก่ 12 จังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้เสียชีวิตและสูญหายนับพันคน บ้านเรือนเรือประมงแทบไม่มีเหลือ ผู้รอดชีวิตขาดปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตโดยสิ้นเชิง มูลนิธิปอเด็กตั้งร่วมกับมูลนิธิต่าง ๆ ในท้องถิ่นเก็บและฝังศพผู้เสียชีวิต ซึ่งต้องจัดฝังหมู่ โดยแบ่งหลุมละ 6-7 ศพ เนื่องจากพื้นที่มีจำกัด ต่อมา เมื่อเหตุการณ์ผ่านพ้นไปแล้ว หลุมศพชั่วคราวเหล่านี้จึงถูกขุดขึ้นมาเพื่อประกอบพิธีทางศาสนาอีกครั้ง นับจำนวนผู้เสียชีวิตได้ทั้งสิ้นประมาณ 1,000 ราย ในการช่วยบรรเทาเหตุการณ์ภัยแล้งแหลมตะลุมพุก มูลนิธิปอเด็กตั้งและผู้แทนสมาคมจีนต่าง ๆ ได้มอบเงินที่ได้รับจากการบริจาค 337,941 บาท และสิ่งของอื่น ๆ อีก 24 คันรถ แก่ทางการ สมทบทุนโดยเสด็จพระราชกุศล (มูลนิธิฮั่วเคี้ยวปอเด็กเชียงตุงแห่งประเทศไทย, 2505-2506: 74)

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2531 ชาวภาคใต้ 14 จังหวัดต้องประสบภัยพิบัติครั้งร้ายแรง มีผู้คนเดือดร้อนราว 180,000 คน มูลนิธิปอเด็กตั้งร่วมกับมูลนิธิสงเคราะห์ผู้ประสบภัยภาคใต้ได้รณรงค์การบริจาคข้าวสาร อาหารแห้ง มูลค่า 4.5 ล้านบาท บรรทุกรถสิบล้อ 39 คัน เพื่อเดินทางไปยังภาคใต้มอบให้ถึงมือผู้ประสบภัยพิบัติ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครของมูลนิธิปอเด็กตั้งร่วมเดินทางไปในครั้งนี้เป็นจำนวนมาก หมู่บ้านกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายมาก พายุฝนพัดพาท่อนซุงต้นไม้ใหญ่ย่อยจากภูเขา พุงเขาชนบ้านเรือน ทั่วมก่ายกอง โคลนเลนไหลบ่าท่วมหมู่บ้าน สูงประมาณ 5 เมตร ทำให้ชีวิตและทรัพย์สินเสียหายเหลือคณนา

วาทภัยร้ายแรงที่ภาคใต้เกิดขึ้นในปีถัดมา เมื่อ “ไต้ฝุ่นเกย์” โหมกระหน่ำในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2532 ซึ่งเป็นภัยพิบัติครั้งร้ายแรงต่อจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และระนอง โดยเฉพาะเขตพื้นที่หมู่บ้านมาบอำมฤต ปะทิว ท่าชะงะ จังหวัดชุมพร และอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ได้รับภัยพิบัติอย่างหนัก กระทั่งบ้านเรือน สาธารณูปโภค การสื่อสารคมนาคมถูกทำลาย สวนมะพร้าวและยางพาราโค่นล้มระเนระนาดนับหมื่นต้น ผู้คนบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก มูลนิธิปอเด็กตั้ง ออกปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัยครั้งนั้นทันที โดยส่งหน่วยกู้ภัยชุดแรก 35 คน ไปยังอำเภอบางสะพานในวันรุ่งขึ้น เพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและเก็บศพที่ลอยมาตามชายฝั่งกว่า 40 ศพ ในระยะแรกต้องขุดหลุมฝังไว้เป็นการชั่วคราวก่อน ซึ่งมูลนิธิฯ ได้เสริมกำลังเข้าสมทบทั้งในด้านหน่วยกู้ภัย หน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชน

ลำเลียงข้าวสาร อาหารแห้ง อาหารสด โดยใช้รถสิบล้อ 7 คัน บรรทุกไปตั้งโรงทานหุงหาอาหารให้แก่ผู้ประสบภัย ทหาร เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัคร โดยใช้ข้าวสารวันละ 5 กระสอบ กับข้าววันละ 20 หม้อใหญ่ และยังส่งมนุษย์กบไปกู้ภัยบริเวณที่เรือขุดเจาะน้ำมันซีเครส ของบริษัท ยูโนแคลไทยแลนด์ จำกัด ที่อับปางลงในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งต้องใช้เวลายาวถึง 6 วัน เพราะมีศพมากมายราว 90 ศพที่ลอยอยู่ในบริเวณนั้น มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งปฏิบัติการช่วยเหลือในพื้นที่ภาคใต้รวม 25 วัน โดยใช้เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกว่า 100 คน ทำงานร่วมกับมูลนิธิในท้องถิ่น คือ มูลนิธิราชภัฏศรีธรรมสถาน มูลนิธิสว่างรุ่งเรืองธรรมสถาน และมูลนิธิชุมพรการกุศลสงเคราะห์ จนกระทั่งเหตุการณ์คลี่คลายลง สำหรับสิ่งของบรรเทาทุกข์ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งร่วมกับสมาคมองค์กรหนังสือพิมพ์จีน และผู้บริจาครายอื่น ๆ ได้ลำเลียงไปกัรบรถบรรทุกสิบล้อจำนวน 22 คัน ประกอบด้วย อาหารแห้ง เช่น บะหมี่เกี๊ยบ 2 แสนถุง ผ้าห่มราว 35,000 ผืน มุ้งและวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งยังได้ร่วมสนับสนุน งบประมาณในโครงการ “วิจัยสนามอาสา” โดยส่งอาสาสมัครเข้าไปยังพื้นที่ห่างไกล ที่ขาดการคมนาคมเพื่อหาข้อมูลและประสานงานกับชมรมวิทยุ วี.อาร์. ส่งผ่านข้อมูลเพื่อระดมความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที (มูลนิธิฮั่วเคี้ยวป่อเต็กตึ๊งแห่งประเทศไทย, 2533: 75)

ในปี พ.ศ. 2543 อุทกภัยได้คุกคามภาคอีสานอย่างรุนแรง ประชาชนในจังหวัดอุดรธานีได้รับความเดือดร้อนเสียหายอย่างหนักเป็นจังหวัดแรก น้ำเอ่อไหลป่าเข้าท่วมบ้านเรือนจนต้องอพยพโยกย้ายอย่างเร่งด่วน ต่อมาจังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ขอนแก่น ยโสธร ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ต่างก็ถูกภัยคุกคาม ซึ่งมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้เริ่มออกปฏิบัติงานช่วยเหลือบรรเทาภัยในจังหวัดอุดรธานี ตั้งแต่วันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 โดยส่งคณะกู้ภัยฉุกเฉิน พร้อมด้วยเรือ รถกู้ภัย หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ น้ำดื่ม บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป พร้อมทั้งตั้งโรงครัวเคลื่อนที่ ประชุมอาหารบรรจุกล่อง ประมาณวันละ 6,000 กล่อง ซึ่งบางจุดที่เข้าไปจะต้องลุยน้ำซึ่งมีระดับสูงถึงหน้าอกเข้าไป การช่วยเหลืออุทกภัยครั้งนี้กินระยะเวลายาวนานถึงหนึ่งเดือนเศษ ต่อมาสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงทราบถึงการช่วยเหลือที่ทันท่วงทีและต่อเนื่อง จึงทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวน 500,000 บาท เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งนับเป็นพระกรุณาธิคุณล้นเกล้ากระหม่อม มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง องค์กรสมาคมจีนและหนังสือพิมพ์จีน ได้ร่วมกันจัดทำ “โครงการสนองน้ำพระทัยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” ซึ่งเป็นโครงการฟื้นฟูหลังน้ำท่วมในท้องที่ประสบภัย 20 จังหวัด มูลค่า 20 ล้านบาทเศษ โดย ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในเวลานั้น ได้ปล่อยขบวนรถบรรทุกออกจากลานพระบรมรูปทรงม้า เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2543

การรักษาพยาบาล

งานด้านการรักษาพยาบาลของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งมีจุดเริ่มต้นก่อนการตั้งมูลนิธิฯ 6 เดือน โดยเป็นการบรรเทาทุกข์ให้ชาวจีนในแผ่นดินใหญ่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2480 ก่อนการจัดตั้งมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเพียง 6 เดือน ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญในประเทศจีน ซึ่งส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางมายังสยาม ได้แก่ การสู้รบระหว่างจีนและญี่ปุ่น ซึ่งเริ่มต้นจากเหตุการณ์ที่สะพานหลูโกวเฉียวหรือสะพานมาร์โคโปลโล ที่เมืองหวานผิง ใกล้กรุงปักกิ่งแล้วแผ่ขยายออกไป ชาวจีนในสยาม เคลื่อนไหวต่อต้านการรุกรานโดยมีปฏิริยาคว่ำบาตรสินค้าญี่ปุ่นเป็นเวลาเกือบหนึ่งปี สมาคมลับข่มขู่พ่อค้ามิให้ค้าขายกับญี่ปุ่น ทำให้พ่อค้าจีนถูกสังหารไป 61 คน และมีพ่อค้าถูกบังคับให้ขอขมาทางหนังสือพิมพ์ พร้อมทั้งเสียค่าปรับให้แก่องค์กรต่าง ๆ

อีกจำนวนหนึ่ง บรรดาพ่อค้าจีนเองก็ต้องสูญเสียประโยชน์ในด้านการค้าขายไปมาก (เออีจิ มูราชิม่า, 2539: 142) ทางการสยามใช้มาตรการรุนแรงในการปราบปราม มีผู้ถูกจับและเนรเทศ เมื่อญี่ปุ่นบุกลงมาทาง ตะวันออกเฉียงใต้ของจีน อันเป็นดินแดนมาตุภูมิของชาวจีนส่วนใหญ่ในสยาม ทำให้เลือดรักชาติถูกปลุกเร้าขึ้น อย่างรุนแรง มีผู้อาสาสมัครออกไปร่วมรบหลายพันคน

ดร.ซุนยัตเซ็น จัดตั้งโรงเรียนนายร้อยทหารบกหวังผู้ขึ้นที่เกาะหวังผู้ ปากแม่น้ำจูเจียง(แม่น้ำ ไช่หมุก หรือแม่น้ำเพิร์ล) ในมณฑลกวางตุ้ง เมื่อพ.ศ. 2467 มี พล.อ.เจียงไคเช็ค(ยศสมัยนั้น)เป็นผู้บัญชาการ เยาวชนไทยเชื้อสายจีนที่เดินทางไปช่วยรบกับญี่ปุ่นตั้งแต่ พ.ศ. 2480 มีจำนวนราวเจ็ดพันถึงแปดพันคน ผู้ที่ สอบเข้าโรงเรียนนายร้อยทหารบกหวังผู้สำเร็จออกมาเป็นนายทหาร มีประมาณ 700 คน โดยใช้เวลาเรียน 3 ปี แต่ผู้ที่มีพื้นฐานปริญญาตรีใช้เวลาเรียนประมาณ 1 ปี (ประสิทธิ์ รักประชา, 2540: 28) อาจกล่าวได้ว่า ย่าง ก้าวแรกของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งยุคปฏิรูปได้เกิดขึ้นในห้วงเวลาที่สำนึกแห่งความรักชาติของชาวจีนในสยามถูกปลุก เร้าขึ้นอย่างรุนแรง ข้าราชการแห่งการสูญเสียได้ตอกย้ำให้แสวงหาช่องทางเพื่อช่วยเหลือมาตุภูมิในทุกรูปแบบ ในปี 2545 นายอัมพร เอี่ยมสุรีย์ บุตรชายนายเหี้ยกวงเอี่ยม ได้เล่าถึงเหตุการณ์ซึ่งแสดงถึงบทบาทของมูลนิธิ ป่อเต็กตึ้งภายใต้การนำของเหี้ย กวงเอี่ยมในขณะนั้นว่า

“...ตอนนั้นคนจีนกลับไปช่วยต่อต้านญี่ปุ่นก็มีหลายประเภท บางคนไปเป็นทหารเลย บางคนก็เป็น โฆเฟอร์ที่ขับรถบรรทุกของจากพม่าไปยูนนานและไปจุงกิง... สมัยนั้นคนที่ขับรถเป็นก็ยังมีน้อย หนังสือพิมพ์ก็ ออกข่าวมาบ่อย บอกว่าทางนั้นขาดแคลนอะไร... สมัยนั้นคนที่กลับไปต่อต้านญี่ปุ่นก็ไปสองทาง คือ หนึ่งไป ทางเรือ สองไปทางบก ไปทางยูนนานผ่านพม่า... หมอทหารจีนเกือบจะไม่ค่อยมีเท่าไร แบดเจ็บนิดหน่อยก็ไม่ก็ เสียชีวิตไปเลย คือ ขาดยา ขาดหมอ บางคนกลับไปช่วยทางด้านหมอ ก็เชิญมาที่มูลนิธิป่อเต็กตึ้ง มาฝึกที่นี่... เขาไม่ใช่หมอ เขาเป็นพวกวัยรุ่นนะส่วนใหญ่ เป็นอาสาสมัคร... ผมคำนวณคล่าว ๆ ว่าไม่กี่สิบคนเอง จำนวนไม่ เยอะ ฝึก 3 เดือน พอมีความรู้การช่วยเหลือเบื้องต้น... ผู้หญิง ผู้ชายมีทั้งนั้น แต่ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย เป็นพวก นักเรียนที่เพิ่งขึ้นมัธยม นักเรียนที่ไปจริง ๆ ไม่เยอะเท่าไร นักเรียนก็มี และพวกเยาวชนทางสังคมก็มี ตอนนั้น สังคมของจีนก็แคบมาก ส่วนใหญ่จะอยู่แถวนี้ เจริญกรุง เยาวราช พวกต่างจังหวัดก็มี ผมเคยถามทางผู้ใหญ่ สมัยนั้น คนที่กลับไปต่อต้านญี่ปุ่นกลับไปได้ประมาณ 6-7 พันคน เขาก็กะเอา เพราะตอนนั้นไม่มีสถิติอะไร... แต่คนที่กลับมาได้จริง ๆ มี 2-3 พันคน... รัฐบาลไม่ค่อยสนับสนุนอาสาสมัครไป แต่เมื่อ 50-60 ปีก่อน หนังสือ เดินทางอะไรก็ไม่เข้มงวด พวกเรือที่บรรทุกทุกคนจีนมา จึงไม่ต้องใช้วีซ่าอะไร มาถึงก็ขึ้นฝั่งได้ ถ้ามีญาติก็มาอาศัย กัน คนที่กลับไปเมืองจีนก็เหมือนกัน ซื้อตั๋วแล้วขึ้นไปบนเรือ บางคนไม่ต้องซื้อตั๋วด้วยซ้ำ...” (นายอัมพร เอี่ยม สุรีย์, 2545)

คำบอกเล่าของดร.อุเทนฯ ได้ยืนยันถึงจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งหน่วยปฐมพยาบาลของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง ซึ่งเป็นความพยายามที่จะมีส่วนช่วยเหลือการสู้รบในประเทศจีน แต่ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงกฎระเบียบ นโยบายของทางราชการ

“...สงครามจีนกับญี่ปุ่นเริ่มขึ้นพวกรักชาติรักเมืองจีนเขาก็ได้ตั้งขึ้นเป็นคณะที่จะทำหน่วยแพทย์หน่วย ะไร ซึ่งจะไปสร้างเป็นหน่วยพยาบาลเข้าไปช่วยกองทัพในเมืองจีน เหี้ยกวงเอี่ยมเขาเดินทางไปก่อน ไปดู ลาดเลาว่าควรจะทำอย่างไร ไปติดต่อรัฐบาล ซึ่งระหว่างที่ลาไป ผมในฐานะที่เป็นรองประธานก็แทนประธาน ผมก็จัดการประชุมต่าง ๆ และจัดเตรียมเรื่องหน่วยพยาบาลแล้ว ตอนนั้นมาตามหวังซิง ซึ่งเป็นภรรยาของผู้นำ

ปฏิรูปคนหนึ่งได้เดินทางมายังประเทศไทย จึงได้รับเชิญให้มาเปิดหน่วยปฐมพยาบาล นายหวังชินเป็นมือขวาของ ดร.ซุนยัดเซิน และเป็นรองประธานาธิบดีภายหลังการปฏิวัติ แต่เสร็จแล้วหน่วยพยาบาลนี้ส่งไปช่วยเมืองจีนไม่ได้ เพราะไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล ก็เริ่มทำเป็นกลุ่มปฐมพยาบาลทำคลอด ทำเตียงก็เริ่มขึ้นจากจุดนี้ที่ จะมีโรงพยาบาลหัวเฉียวมาจนถึงทุกวันนี้ ก็เริ่มสัก 10 หรือ 8 เตียง อยู่ข้างศาลเจ้าป้อเต็กตึ้ง เริ่มหาหมอจีน หมอสมัยใหม่มาช่วยทำคลอด” (อุเทน เตชะไพบูลย์, 2545)

เมื่อ ดร. อุเทนฯ เข้ารับตำแหน่งประธานมูลนิธิป้อเต็กตึ้งในช่วงแรกต่อจากนายเหี้ยกวงเอี่ยม ซึ่งถูกลอบสังหารใน พ.ศ. 2482 กระแสแห่งการต่อต้านญี่ปุ่นในสังคมจีนสยามอยู่ในเกณฑ์รุนแรงและเป็นช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์มีนโยบายเข้มงวดกวาดล้างต่อชาวจีนกว่าในยุคที่ผ่านมา แต่คณะกรรมการมูลนิธิป้อเต็กตึ้งมุ่งมั่นในการผลักดันงานสังคมสงเคราะห์อย่างไม่หยุดยั้ง มีการปรับปรุงสถานผดุงครรภ์ขนาดเล็กของมูลนิธิฯ ให้กลายเป็นโรงพยาบาลขนาดเล็ก ดูแลหญิงตั้งครรภ์และการคลอดบุตรให้ดีขึ้น จนเป็นที่พึ่งของชาวกรุงเทพฯ ได้อย่างดีตลอดช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

หมอจีนคนแรกที่เข้ามาร่วมงานกับมูลนิธิป้อเต็กตึ้ง คือ นายแพทย์ฉั่วเก้งบุง จากกวางโจว ใน พ.ศ. 2481 ต่อมาคือ นายแพทย์เลียงฮัวเอ็ง ใน พ.ศ. 2482 นายแพทย์อึ้งง้วนไค้ ใน พ.ศ. 2483-2485 นายแพทย์โล้วเซียวเฮาะ ใน พ.ศ. 2486 ในช่วงกระแสความรุนแรงของสำนักแห่งความรักชาติจีนนี้ วิลเลียม สกินเนอร์ ระบุว่า ผู้อำนวยการโรงพยาบาลหัวเฉียวถูกเนรเทศด้วยข้อหาให้ความช่วยเหลือการสู้รบในประเทศจีน (วิลเลียม สกินเนอร์, 2529: 274) นางสุจิต ภายนันท์ หรือ ชกเกียง แซ่โจ้ว เชื้อสายจีนแต้จิ๋ว เล่าเหตุการณ์ในขณะนั้นว่า

“ฉันร่วมทำงานตั้งแต่มูลนิธิ ฯ ตั้งขึ้นใหม่ ๆ ราว พ.ศ. 2481 ตอนนั้นฉันอายุ 18 ปี ถ้านับแบบจีนก็อายุ 19 ฉันเข้ามาฝึกเป็นผดุงครรภ์รุ่นแรก... ตอนนั้นฉั่วเก้งบุงเป็นผู้อำนวยการ เขาก็มีหัวทางการเมืองนิดหน่อย สมัยนั้นเหตุการณ์ทางการเมืองก็รุนแรงหน่อย เมียเขาชื่อโจ้วเพงฮวย เขาตั้งสถานผดุงครรภ์ ฉั่วเก้งบุงเขาตายตอนที่อยู่กันตรงศาลเจ้า ตายขณะทำงาน ไม่คิดว่าเขาถูกส่งออกไปนะ อีกคนก็เลียงฮัวเอ็ง เท่าที่จำได้ก็ไม่เคยถูกส่งออกไปเหมือนกัน มันนานแล้วต้องลองถามคนอื่นด้วย...” (สุจิต ภายนันท์, 2543)

สำหรับมูลนิธิป้อเต็กตึ้งนั้น ถึงแม้จะไม่ได้ส่งหน่วยพยาบาลไปยังสนามรบ แต่ได้ช่วยเหลือในรูปแบบอื่น ดังที่ปรากฏไว้ในบันทึกของหุ่ยเม่งเซียง อดีตผู้จัดการมูลนิธิป้อเต็กตึ้ง เกี่ยวกับโรงพยาบาลหัวเฉียว ซึ่งเขียนขึ้นภายหลังสงครามสิ้นสุดลง

โดยประวัติตอนที่สมควรจะนำมาเพิ่มเติม คือ หลังจากที่ชนชาวจีนได้เริ่มสามัคคีเป็นใจเดียวกัน เพราะได้สำนึกว่าจะหลีกเลี่ยงสงครามไม่ได้แล้ว ด้วยความรักชาติทุกแห่งหนล้วนเต็มไปด้วยบุคคลที่คิดกลับไปมาตุภูมิเพื่อช่วยเหลือในการสู้รบกับศัตรู บ้างก็ใคร่ส่งเงินไปช่วยเหลือ แต่เวลานั้นไม่มีองค์กรสำหรับรวบรวมการช่วยเหลือนี้ สถานการณ์ของโลกก็ยังไม่เป็นที่กระจ่างแจ้ง กิจการกระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบ จึงเป็นการลำบากอย่างยิ่งสำหรับผู้มีจิตจะช่วยเหลือ นายเหี้ยกวงเอี่ยม ประธานคณะกรรมการหัวเฉียวป้อเต็กตึ้งตั้ง ซึ่งเขาเป็นผู้รักชาติแรงกล้าผู้หนึ่ง และโดยที่มูลนิธิหัวเฉียวป้อเต็กตึ้งตั้ง มีความเกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลนี้ด้วย เช่น การส่งยา และให้เงินแก่ผู้จะเดินทางไปยังประเทศจีน เป็นต้น นับว่าโรงพยาบาลนี้เป็นองค์การสำคัญ

องค์การหนึ่งในขณะนั้น แม้ว่าเหตุการณ์จะผ่านไปแล้วก็ตาม แต่พฤติกรรมเหล่านี้ยังเป็นที่ควรสวดิจากคนรุ่นหลังอยู่ (หญุ่มงเชียง, 2490: 5)

กิจกรรมรักษาพยาบาลแก่ประชาชนในกรุงเทพฯ ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เปิดให้บริการ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2481 โดยจัดตั้งเป็นสถานผดุงครรภ์ขนาดเล็ก ๆ ที่สามารถรองรับคนไข้ได้ 8 เตียง ใช้ห้องโถง 2 ชั้น ด้านหลังศาลเจ้าเป็นที่ทำการ มีรับทำคลอด โดยมีแพทย์จีนประจำ 1 คน ผดุงครรภ์จีน 2 คน ผู้ช่วยผดุงครรภ์ 4 คน คนงาน 3 คน และผู้รับเงิน 1 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน แรงจูงใจที่สำคัญในการจัดตั้งสถานผดุงครรภ์น่าจะมาจากสภาพสังคมของชาวจีนสยามในขณะนั้น กล่าวคือ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้นมา ผู้อพยพ เริ่มพากรรชาชาวจีนเข้ามามากขึ้น จนกระทั่งใน พ.ศ. 2480 ผู้หญิงจีนที่เดินทางเข้ามากรุงเทพฯ มีทั้งสิ้น 11,063 คน หรือ ก็คือหนึ่งในสี่ของชาวจีนทั้งหมดที่เดินทางเข้ามาในปีนั้น (สถิติพยากรณ์รายปีในประเทศไทย, 2480-2481: 68) ทำให้เกิดองค์ประกอบทางสังคมใหม่ คือ กลุ่มผู้หญิงที่ยังไม่รู้จักรักภาษาวัฒนธรรม และประเพณีของสยาม ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยก่อร่างสร้างตัวและเจริญพันธุ์ ดังนั้นการคลอดบุตรท่ามกลางคนแปลกหน้า แปลกถิ่น ต่างขนบธรรมเนียม ย่อมเป็นที่หวาดหวั่น มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจึงยื่นมือเข้ามาช่วยเติมเต็มช่องว่างตรงนี้ นางสุขจิตฯ ได้เล่าถึงช่วงชีวิตการเรียนก่อนเข้ามาร่วมงานในสถานผดุงครรภ์แห่งนี้ และเล่าถึงบรรยากาศในระยะเริ่มต้นว่า

“...ก่อนหน้านั้น (คาดว่าน่าจะก่อน พ.ศ. 2480-2481- ผู้วิจัย) เรียนหนังสือจีนที่โรงเรียนชินหิมินแถบโรงเรียนเด็ก เรียนภาษาจีนกลาง จบชั้นประถม 4 แล้วกำลังเรียนมัธยม 1 โรงเรียนชินหิมินถูกสั่งปิด ตอนนั้นโรงเรียนทั้งเล็กทั้งใหญ่ถูกปิดหมด เหยอิง ตงตง จิ้นเต็ก กงซิว ก็ถูกปิดหมด ชินหิมินเป็นโรงเรียนของแต่จิวและสอนภาษาจีนกลาง และรับหมด ไม่ใช่ว่าเป็นเครือแต่จิวก็ต้องรับเฉพาะคนแต่จิว พอโรงเรียนถูกปิดก็ลาออกมาอยู่บ้านหลายเดือน พอดีพอเป็นเพื่อนกับเหียงกวงเอี่ยม และน้องเขยเหียงกวงเอี่ยมเขาก็แนะนำให้มาฝึกที่หัวเฉียว ตอนแรก ๆ ไม่ได้สตางค์นะ มีแต่อาหารกินเท่านั้นเอง พอไม่กี่เดือนถึงจะให้เงินเดือน 2 บาท แล้วค่อยขึ้นให้เป็น 4 บาท... ตอนนั้นรู้สึกก๊วยเตี้ยวจะขามละ 3 สตางค์อะไรอย่างนั้น

...จำได้ว่ามีห้องพิเศษ 2 ห้องข้างบน นอกนั้นเป็นเตียงผ้าใบ ข้างล่างเป็นห้องพิเศษมีอยู่เตียงหนึ่ง แล้วมีห้องฉุกเฉินกับสำนักงาน... มี 8 เตียง... ภาษาจีนเรียก “ฮั่วเคี้ยวกั๋วหลิวฮั่วอี” ตอนนั้นไม่ได้ใช้ “อูยอี่” นะ ยังไม่เป็นโรงพยาบาล เป็นแค่ที่ฝึกหัด แล้วมีอาจารย์หมที่เชิญมาจากเมืองจันทบุรีที่กว้างโจว เขาแต่งก็แพ้า พวกเราก็เอาอย่างบ้าง บางทีก็แต่งก็แพ้าสีขาว เปิดข้าง ๆ 2 ข้างยาว ก็วิ่งมาวิ่งไป อยู่เวรกลางคืนเฝ้าคนไข้ ถ้าไม่มีคนไข้ก็นอนเตียงคนไข้ ตอนนั้นต้องออกข้างนอกตามชอยตามชอก ไม่อันตราย ต้องออกข้างนอกมากกว่าทำงานอยู่ที่ 8 เตียง เพราะคนชอบคลอดที่บ้าน เราก็หิ้วกระเป๋าไปกับหัวหน้า ถ้าวันไหนเวรอาบน้ำเด็กก็ตระเวนอาบหมดเลย คนไข้ที่รวยมีน้อย เราจึงไม่เก็บเงินคนไข้เลย แล้วแต่เขาจะให้ถ้าเขามี บางคนให้ 5 บาท บางคนให้ 10 บาท ถ้าออกไปดูแลเขาข้างนอก เขาก็ให้ค่ารถบ้าง คนไข้ส่วนใหญ่เป็นคนจีน ที่เป็นคนไทยมีน้อย พวกครูที่จบจากเมืองจีนนี่เขาเปิดผดุงครรภ์เป็นส่วนตัวก็มีเยอะนะ การค้าของเขาก็ดี ช่วงหลัง ๆ เปิดคลินิกมีเตียงคลอดด้วย สถานผดุงครรภ์ของคนไทยไม่ค่อยมี มีแต่คนจีนมาตั้งรกราก...” (สุขจิต กายนันท์, 2545)

เมื่อสถานผดุงครรภ์แห่งนี้เปิดดำเนินการ ก็ได้รับความนิยมพอสมควร ใน 6 เดือนแรก ทำคลอดทั้งในและนอกสถานที่ รวม 433 คน (หญุ่มงเชียง, 2490: 6) นับว่าได้มีส่วนรับภาระของสังคมส่วนหนึ่ง บรรยากาศแวดล้อมที่เป็นจีน ไม่ว่าจะเป็สถานที่ที่ตั้งอยู่หลังศาลเจ้า หรือแพทย์ผดุงครรภ์และผู้ช่วยที่พูดภาษาจีนตลอดจนอาหารการกินที่ปรุงแต่งตามความเชื่อจีน ย่อมเชิญชวนให้มีผู้หญิงจีนเข้ารับบริการมากกว่าผู้หญิงไทย

ในขณะนั้นกรุงเทพฯ มีสถานผดุงครรภ์หลายแห่ง ผดุงครรภ์ประกอบวิชาชีฟภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลป์ พ.ศ. 2479 ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมไม่น้อยกว่าหนึ่งปีต่อเนื่องกันจากโรงพยาบาลหรือสถานศึกษาอื่นใดในสยามซึ่งมีแผนกการผดุงครรภ์ในความควบคุมของแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่ง และคณะกรรมการการควบคุมการประกอบโรคศิลป์ได้สอบสวนความรู้ความชำนาญแล้ว สามารถขึ้นทะเบียนประกอบโรคศิลป์แผนปัจจุบันได้ โดยเสียค่าธรรมเนียม 5 บาท

การบริการทำคลอดของสถานผดุงครรภ์ของมูลนิธิฯ ได้รับความนิยมน่ามากขึ้น กระทั่งในปีถัดมา (คาดว่า พ.ศ. 2482 - ผู้วิจัย) มีผู้รับบริการทำคลอด 1,200 คน โดยส่วนใหญ่เป็นการทำคลอดนอกสถานที่ มีการทำคลอดในสถานที่เพียง 156 คน แต่ถึงกระนั้นสถานที่หลังศาลเจ้าก็แออัดเกินไปเสียแล้ว กระทั่งในวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2482 ก็เกิดข่าวอันน่าสลดใจและน่าตื่นตระหนก เมื่อเหี้ยกวางเอี่ยม นายกสมาคมพาณิชย์จีนและประธานมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ผู้ซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญในการต่อต้านญี่ปุ่น ถูกลอบสังหารด้วยอาวุธปืน ที่หน้าโรงจิวฮั่วจิว บนถนนเยาวราช ทำให้เกิดความสับสนและปฏิกิริยาในหมู่ชาวจีนเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ด้วยระบบการบริหารงานแบบใหม่ซึ่งตั้งกฎเกณฑ์ไว้อย่างรัดกุมในการปฏิรูปมูลนิธิฯ เมื่อ พ.ศ. 2480 ประกอบเข้ากับสถิติที่ตั้งมั่นมุ่งเน้นในกุศลสาธารณะ แต่โหดงเล้า หรือ อุเทน เตชะไพบูลย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรองประธานอยู่ ในขณะนั้น จึงเข้าดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งตามข้อกำหนดในตราสารที่ระบุว่า “ถ้าตำแหน่งประธานกรรมการว่าง ให้รองประธานกรรมการขึ้นสวมตำแหน่งแทน” ทำให้กิจการของมูลนิธิฯ สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างไม่หยุดชะงัก โดย ดร.อุเทน ได้เล่าถึงการบุกเบิกมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งว่า

“...คุณพ่อส่งผมเข้ามาตั้งแต่อายุ 22 ปี ผมคิดว่าจะมาทำงานร่วมกับคนอายุ 60-70 ปี คงเป็นไปได้ยาก ผมคงไม่มีความสามารถขนาดนั้น แต่พอเป็นเข้าผมกลับต้องไปช่วยหลาย ๆ อย่าง กรรมการก็มีพวกหนุ่มหนุ่มน้อยจนถึงพวกหนุ่มแก่หน่อย ความคิดจะมีขัดแย้งกันระหว่างหัวก้าวหน้ากับพวกอนุรักษ์ ผมอยู่ในพวกหนุ่มแต่ความคิดรอมชอมกันได้ ผมสามารถทำให้ประนีประนอมและหาทางออกด้วยกัน ทุกอย่างมันราบรื่นเพราะรุ่นหนุ่มให้การสนับสนุน ส่วนรุ่นแก่ก็เกรงใจคุณพ่อผม และผมก็พูดไปในทางที่ถูกต้อง เวลาประชุมก็ทำได้ง่าย... เหี้ยกวางเอี่ยมถูกลอบทำร้าย ผมเองตามข้อบังคับก็ต้องขึ้นรักษาการประธาน เรามีกงานที่รออยู่ข้างหน้าอีกมาก ผมต้องทำงานจริง ๆ สักประมาณครึ่งปี พอหมดวาระก็มีการเลือกตั้งใหม่ พวกคณะกรรมการก็เลือกตั้งผมเป็นประธานอีก ตอนนั้นผมออกจากโรงเรียนแล้ว ออกมาค้าขายตั้งแต่อายุ 20-21 ปี จบมัธยม 6 จากโรงเรียนอัสสัมชัญ ไปอยู่เมืองจีนแล้วจึงกลับมาอีกที เมื่อขึ้นเป็นประธานก็เริ่มปรับปรุงอะไรต่อมิอะไร...” (อุเทน เตชะไพบูลย์, 2545)

ในบรรดาการปรับปรุงที่กล่าวถึงนั้น เรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งได้แก่การปรับปรุงสถานผดุงครรภ์ที่แออัด โดยย้ายจากศาลเจ้าไปยังเรือนไม้ 2 ชั้นที่ลัทธิพลไชย ซึ่งแต่เดิมเป็นที่ทำการของสมาคมแต่จิวแห่งกรุงสยาม สถานที่แห่งใหม่ที่เช่าไว้กว้างขวางขึ้นจึงจัดทำเตียงคนไข้ได้ 25 เตียง มีแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่ดูแล 30 คน เปิดบริการแก่ประชาชนได้ในวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2483 ซึ่งในปีนั้นมีคนทำคลอดเพิ่มมากขึ้นถึงหนึ่งเท่าตัว มีผู้มารับบริการ 2,336 คน ซึ่งส่วนใหญ่หรือร้อยละ 76 คลอดภายในสถานที่ ซึ่งเป็นไปในทางตรงข้ามกับในปีก่อนหน้านั้นที่มีผู้มาคลอดในสถานที่ด้านหลังศาลเจ้าเพียงร้อยละ 13 การเปลี่ยนแปลงนี้น่าจะเกิดขึ้นจากความเหมาะสมในด้านสถานที่ ซึ่งส่งผลให้มาตรฐานการดูแลสูงขึ้นกว่าเดิม และเริ่มมีการตรวจแผนกคนไข้ นอกหรือตรวจครรภ์ ซึ่งในปีถัดมาสามารถทำคลอดรวมทั้งสิ้น 2,875 คน โดยร้อยละ 77 ทำคลอดใน

โรงพยาบาล และมีผู้รับตรวจครรภ์ 4,220 คน และต่อมามูลนิธิปอเต็กตึ๊งจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ฮั่วเคี้ยวกั๋ฮุ่ยอี่” หรือ “โรงพยาบาลหัวเฉียวมูลนิธิ” คำว่า “หัวเฉียว” ในภาษาแมนดาริน หรือ “ฮั่วเคี้ยว” ในสำเนียงแต้จิ๋ว หมายถึง “เงินโพ้นทะเล”

ตารางที่ 4 : แสดงข้อมูลสถิติการทำคลอดในโรงพยาบาลหัวเฉียว โดยเปรียบเทียบทารกเพศชาย-หญิง ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2532 ซึ่งเป็นช่วงเวลาปรับปรุงบริการให้สามารถรักษาพยาบาลได้ทุกสาขาโรค

ปี พ.ศ.	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
2519	8,229	7,499	15,728
2520	7,590	6,911	14,501
2521 ⁽¹⁾	3,750	3,351	7,101
2522	3,324	3,071	6,395
2523	4,316	3,837	8,153
2524	4,371	4,004	8,375
2525	4,380	3,986	8,366
2526	4,197	3,890	8,087
2527	3,847	3,623	7,470
2528	3,377	3,225	6,602
2529	2,889	2,700	5,589
2530	2,720	2,503	5,223
2531	2,949	2,684	5,633
2532	2,972	2,726	5,698
รวม	58,911	54,010	112,921

ที่มา : กรรมการ ต้นประเสริฐ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และทีมงาน. (2533). **มูลนิธิฮั่วเคี้ยวปอเต็กตึ๊งตั้ง ที่ระลึกในวาระครบรอบ 80 ปี** (ม.ป.ท.), 112.

คณะกรรมการมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ภายใต้การบริหารของ ดร.อุเทน เตชะไพบูลย์ จึงได้รวบรวมผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินก่อสร้างอาคารโรงพยาบาลหัวเฉียว 22 ชั้น ใช้งบประมาณถึง 300 ล้านบาท และสร้างสำเร็จใน พ.ศ. 2521 เปิดเป็นโรงพยาบาลที่ให้บริการทุกสาขาการแพทย์ มีเครื่องมือเครื่องใช้ทางการแพทย์ที่ทันสมัย มีระบบป้องกันอัคคีภัยที่มีประสิทธิภาพสมบูรณ์แบบ มีลานจอดเฮลิคอปเตอร์ 2 ลำ บนดาดฟ้าชั้น 22 เพื่อรับส่งผู้ป่วยฉุกเฉินทางอากาศ

วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัย

ลักษณะอัครราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดโรงพยาบาลหัวเฉียวอย่างเป็นทางการ นำมาซึ่งความปลื้มปิติเป็นล้นพ้นแก่คณะกรรมการบริหารและประธานเจ้าหน้าที่บริหารโรงพยาบาลหัวเฉียว คณะแพทย์ คณะพยาบาล และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลหัวเฉียวอย่างหาที่สุดมิได้

1. งานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์

งานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ เป็นวัตถุประสงค์หลักส่วนหนึ่งของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ซึ่งในทางปฏิบัตินอกจากจะได้ก่อตั้งโรงพยาบาลหัวเฉียวขึ้นแล้ว ทางมูลนิธิฯ ยังได้จัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่ง ปีละไม่ต่ำกว่า 3-4 แสนบาท เพื่อนำมาสนับสนุนงานด้านสังคมสงเคราะห์แก่โรงพยาบาลและศูนย์อนามัยของรัฐทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งในรูปเงินอุดหนุน และในรูปของการบริจาคอุปกรณ์ทางการแพทย์กายภาพบำบัด อวัยวะเทียม ฯลฯ อยู่ตลอดเวลา

สำหรับมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเอง ก็ได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อดูแลรับผิดชอบในเรื่องนี้แล้ว โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่

1. หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ในโรงพยาบาลหัวเฉียว

การสงเคราะห์ผู้ป่วยในโรงพยาบาลหัวเฉียว ได้เริ่มมีขึ้นพร้อมกับพร้อมกันเมื่อเปิดดำเนินการกิจการโรงพยาบาลใน พ.ศ. 2481 โดยในระยะแรกการสงเคราะห์ได้ออกมาในรูปของงานการกุศล เพื่อบรรเทาความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยที่ไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ ด้วยการสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วยจนจบจนถึงปลาย พ.ศ. 2518 จึงได้มีการจัดตั้งขึ้นเป็นแผนกสังคมสงเคราะห์ เพื่อดำเนินงานการสงเคราะห์ผู้ป่วยโดยตรง โดยทางโรงพยาบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้ป่วยที่มารับบริการ ซึ่งประสบปัญหาทั้งทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ตลอดจนด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงได้จัดให้มีนักสังคมสงเคราะห์เพื่อให้คำแนะนำและพิจารณาให้ความช่วยเหลือทั้งในเรื่องค่ารักษาพยาบาล การติดตามผลการรักษา การสัมภาษณ์ และการเยี่ยมเยียนผู้ป่วย การช่วยติดตามญาติผู้ป่วยและอื่น ๆ เพื่อที่จะทราบถึงปัญหาต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ป่วย และนำมาวิเคราะห์หาวิธีแก้ไขและป้องกัน โดยอาศัยหลักการสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ที่มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ให้สามารถผ่านพ้นไปได้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

โรงพยาบาลหัวเฉียว ยังมั่นใจคุณภาพมาตรฐาน พร้อมให้การดูแลและช่วยเหลือผู้ป่วย ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นายสุธี เกตุศิริ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร โรงพยาบาลหัวเฉียว กล่าวถึงนโยบายให้การดูแลและช่วยเหลือผู้ป่วยว่า โรงพยาบาลหัวเฉียวในสังกัดมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่ให้ประชาชนอยู่บ้าน เพื่อลดความเสี่ยงของการติดโรคโควิด-19 (COVID-19) โดยจัดให้มีบริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ป่วยด้วยบริการ “ส่งยาถึงบ้านท่าน” สำหรับผู้ป่วยที่ต้องรับยาประจำ มีบริการติดต่อแพทย์ ขอรับคำปรึกษาจากแพทย์ทางโทรศัพท์ เพื่อให้แพทย์สามารถให้คำปรึกษาได้อย่างทันท่วงที

นอกจากนี้ยังมีมาตรการช่วยเหลือผู้ป่วยที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจด้วยการให้การช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลในส่วนของผู้ป่วยที่จำเป็นต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล (IPD) ตั้งแต่ห้องพักรวม 4 ปรับอากาศลงมาถึงห้องพักรวม 6 พัดลม จะได้รับส่วนลด 10-20 % และถ้าเป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ได้รับส่วนลด

เพิ่มอีก 5% จากยอดค่ารักษาพยาบาลทั้งหมดรวมค่าแพทย์ ราคาการรักษาพยาบาลที่ รพ.หัวเฉียวกำหนดเป็นราคาที่มีความสมเหตุสมผลและเป็นไปตามนโยบายของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาใช้บริการได้

นอกจากนี้ยังมีโครงการสังคมสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาลและโครงการช่วยเหลือค่าฟอกไต ซึ่งโครงการช่วยเหลือที่กล่าวมานี้ เป็นโครงการที่โรงพยาบาลดำเนินการโดยได้รับเงินสนับสนุนมาจากมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง สำหรับผู้ป่วยนอก (OPD) โรงพยาบาลฯ จะให้ส่วนลดค่ายา และค่าตรวจทางห้องปฏิบัติการ 10% ในเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม 2563 เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

2. หน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชน

การจัดตั้งหน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชน มีจุดมุ่งหมายที่จะนำการแพทย์ออกไปสู่ชุมชนที่ยากไร้ เพื่อให้การดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน ด้วยการให้บริการตรวจโรคแก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่า ทั้งในชุมชนกรุงเทพมหานครและชุมชนต่างจังหวัด เพื่อผลักดันให้งานสงเคราะห์ทางการแพทย์และการสาธารณสุขเข้าไปสู่ประชาชนที่ยากจนอย่างทั่วถึงทั่วประเทศ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมและให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันโรคด้วยเจตนารมณ์ 3 ประการของหน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชน อันได้แก่

- เพื่อให้บริการในการบำบัดรักษาโรคทั่วไป โรคฟัน และความรู้ในการป้องกันโรคแก่ประชาชน ซึ่งเป็นการให้บริการโดยไม่คิดมูลค่า
- เพื่อเข้าร่วมปฏิบัติงานกับมูลนิธิอื่น ๆ รวมทั้งองค์กรของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ ทำให้การสงเคราะห์ดังกล่าวทำได้อย่างทั่วถึงและได้ผลดี
- เพื่อส่งเสริม ชี้นำ และช่วยผลักดันให้บุคลากรทางการแพทย์และบุคลากรในสาขาอาชีพต่าง ๆ ได้ใช้เวลาว่างของตนอาสาไปปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

หน่วยงานสงเคราะห์ชุมชน เริ่มออกหน่วยตรวจรักษาโรคแก่ประชาชนครั้งแรก เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2519 ที่โรงเรียนลำผักชี เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จากนั้น ได้เริ่มปฏิบัติงานเป็นการถาวร ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2520

การที่หน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชนจะสามารถดำเนินงานลุล่วงด้วยดีได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยสำคัญต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ได้แก่

- อาสาสมัคร ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล และบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ ในประมาณ พ.ศ. 2533 หน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชนมีอาสาสมัครเป็นพลังอันสำคัญที่มีส่วนร่วมผลักดันให้การดำเนินงานลุล่วงด้วยดี บุคคลเหล่านี้ได้เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่ออุทิศตนให้กับการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนที่ยากจนในชนบท เพื่อช่วยเหลือให้เขาเหล่านั้นได้มีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ อาสาสมัครเหล่านี้ล้วนเป็นบุคคลที่ควรแก่การยกย่องสรรเสริญยิ่ง
- เวชภัณฑ์และยารักษาโรค ได้แก่ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการตรวจรักษาโรคชนิดต่าง ๆ เช่น เครื่องวัดความดันโลหิตอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องตรวจตา-หู-คอ-จมูก เครื่องจี้หูต-ไฟ ทางด้านทัน

ตกรรมนั้น นอกจากยูนิตทำฟันภาคสนามและเครื่องมือทั่วไปแล้ว ยังมีเครื่องชุดหินปูนไฟฟ้า พร้อมด้วยยารักษาโรคชนิดต่าง ๆ

- ยานพาหนะ ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา หน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชนได้ร่วมมือและประสานงานกับทางกรุงเทพมหานคร ออกหน่วยบริการเสริมกำลังในเขตชุมชนของกรุงเทพมหานคร ที่ยังมีได้จัดตั้งศูนย์สาธารณสุข 3 แห่ง เป็นประจำทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง คือที่วัดจันทร์ประดิษฐาราม วัดพรหมสุวรรณสามัคคีและวัดลาดกระบัง และเพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 5 แห่งในปีต่อมา สำหรับในส่วนภูมิภาค ได้ออกหน่วยบริการ เดือนละ 2 ครั้ง ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยร่วมมือกับมูลนิธิหรือองค์การสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ ในส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การรักษาพยาบาลแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยโดยไม่คิดมูลค่า

จากการเริ่มออกตรวจครั้งแรกในปี 2519 จวบจนถึง พ.ศ. 2565 นับรวม 46 ปี หน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชนก็ยังคงมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังจะสามารถเห็นได้ในข่าวตามโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ถึงแม้ว่าตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน(พ.ศ. 2565-ผู้วิจัย) จะเกิดโรคระบาดครั้งรุนแรง กล่าวคือการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 หรือโคโรนาไวรัส ซึ่งพรากชีวิตผู้คนให้ล้มตายเป็นมากมาย แต่ทางมูลนิธิฯ ก็ได้ย่อท้อต่อการทำหน้าที่ ยังนำชุดยาสามัญประจำบ้าน เจลแอลกอฮอล์และสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นไปมอบให้แก่ชาวบ้านด้วย ดังเหตุการณ์เมื่อ 9 พฤศจิกายน 2564 คุณฐิติวัชร วรรณมโนมัย หัวหน้าแผนกหน่วยแพทย์ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่แผนกหน่วยแพทย์ฯ ลงพื้นที่มอบยาชุดสามัญประจำบ้าน เจลล้างมือ หน้ากากอนามัย เฟสชีว ให้กับประชาชนชุมชนในเขต กทม. และชานเมือง เพื่อแจกจ่ายให้กับพี่น้องชาวชุมชนที่หยุดเชื้อเพื่อชาติ อยู่บ้านมีया ใช้ ยามเจ็บไข้มียากิน ในพื้นที่ ชุมชนวัดเทพนารี เขตบางพลัด กรุงเทพฯ

และในวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2565 มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง แผนกหน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชน นำโดยคุณเนาวรัตน์ วรรณศิริ รักษาการหัวหน้าแผนกหน่วยแพทย์ฯ นำทีมแพทย์ เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัคร ออกหน่วยให้บริการตรวจรักษาโรคทั่วไป พร้อมแจกจ่ายยา และบริการตัดผม โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ให้แก่ประชาชนภายในชุมชน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยมีผู้เข้ารับบริการตรวจรักษาโรคทั่วไปจำนวน 63 ราย และเข้ารับบริการตัดผม จำนวน 19 ราย ณ ชุมชนคลองลำ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ

2. แผนกรักษาโรคในโรงพยาบาลหัวเฉียว

การประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว

ในวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ได้ก่อตั้งคลินิกการประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว หรือ คลินิกการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว ซึ่งแต่เดิมเคยใช้ชื่อว่า คลินิกหัวเฉียวไทย-จีน แพทย์แผนไทย โดยมีนายสุชิร สุรัตนกวีกุล เป็นผู้อำนวยการคนแรก ในขณะนั้นมีแพทย์จีนประจำ 7 คน และเจ้าหน้าที่ 5 คน โดยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งมีบทบาทสำคัญอย่างหนึ่ง คือ บทบาทด้านการรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมถึงได้เล็งเห็นว่าการแพทย์แผนจีนเป็นศาสตร์ที่มีรากฐานที่แข็งแกร่งมีประวัติความเป็นมายาวนานหลายพันปี และยังสามารถเข้ามาร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพของคนไทย จึงได้เริ่มกิจกรรมรักษาพยาบาลแก่ประชาชนในกรุงเทพฯ ความตั้งใจที่ดีของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งในความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนจีนมาใช้เพื่อการรักษา ป้องกัน ส่งเสริม และ

ฟื้นฟูสภาพร่างกายของผู้ป่วย นำไปสู่ความร่วมมือในระดับประเทศกับสถาบันการศึกษาชั้นนำของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มาร่วมกันพัฒนาระบบการให้บริการรักษาโรคด้วยศาสตร์การแพทย์แผนจีนที่ได้มาตรฐานในระดับสากลให้แก่คลินิก และเป็นการแพทย์ทางเลือกที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นที่รู้จักและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนชาวไทย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 สถานพยาบาลหัวเฉียวฯ ได้เปิดให้บริการรักษาด้วยการฝังเข็ม ซึ่งเป็นการรักษารูปแบบใหม่ในขณะนั้น ทำให้ผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง สถานพยาบาลหัวเฉียวฯ จึงได้เพิ่มจำนวนเตียงเพื่อรักษาผู้ป่วย มีห้องฝังเข็มขนาด 30 เตียง ห้องทฤษฎี¹ 2 ห้อง และได้เริ่มมีห้องยาจีน เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2539 โดยมีชนิดของสมุนไพรที่ใช้บ่อยประมาณ 200 ชนิด มีหอยยาประมาณ 80 – 90 ห่อต่อวัน และค้อยๆ เพิ่มเป็น 200 ห่อต่อวัน

วันที่ 29 พฤษภาคม 2540 ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจด้านความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกระทรวงสาธารณสุขไทยและจีน ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ภายใต้บันทึกความเข้าใจดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขโดยกรมการแพทย์ ได้จัดให้มีการอบรมหลักสูตร “การฝังเข็ม รมยา 3 เดือน” ให้กับแพทย์แผนปัจจุบันเป็นรุ่นแรก ระหว่างวันที่ 27 เมษายน – 24 กรกฎาคม 2541 โดยมี รศ.พจ. เฉิงจื่อเฉิง (程子成) ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝังเข็มจากโรงพยาบาลหลงหัว มหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเป็นแพทย์จีนประจำ ณ สถานพยาบาลหัวเฉียวฯ ได้ให้เกียรติมาเป็นวิทยากรและจัดทำหลักสูตร นับเป็นอาจารย์แพทย์จีนท่านแรกที่ได้วางรากฐานการฝังเข็มให้กับแพทย์แผนปัจจุบันในประเทศไทย สถานพยาบาลหัวเฉียวฯ ในขณะนั้น ให้ความร่วมมือแก่กระทรวงสาธารณสุขในทุกกิจกรรมที่เป็นการสนับสนุน และช่วยพัฒนาศาสตร์การแพทย์แผนจีนในประเทศไทย อาทิ การจัดการอบรม การประชุมวิชาการ และการจัดนิทรรศการด้านการแพทย์แผนจีน เป็นต้น

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเห็นความสำคัญของการแพทย์แผนจีนว่าเป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพแบบผสมผสานวิธีหนึ่งของชุมชนในยุคปัจจุบัน และเล็งเห็นว่าสถานพยาบาลหัวเฉียวแผนโบราณมีความคับแคบ ไม่สามารถรองรับผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงได้จัดสร้างอาคารศูนย์การแพทย์ไทย-จีนขึ้น เนื่องในวาระที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งครบรอบ 90 ปี และวาระครบรอบ 25 ปีแห่งการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-จีน เป็นอาคาร 8 ชั้น ทรงสถาปัตยกรรมแบบจีนประยุกต์ในบริเวณถนนกรุงเกษม ซึ่งมีเนื้อที่ใช้สอย 4,900 ตารางเมตร เพื่อให้การรักษาผู้ป่วย การวิจัย และเป็นฐานการเรียนการสอนด้านการแพทย์แผนจีน

วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2543 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เสด็จเปิดศูนย์ไตเทียมที่โรงพยาบาลหัวเฉียว

ด้วยวิสัยทัศน์ของโรงพยาบาล คือ “หัวเฉียวก้าวไกล มั่นใจมาตรฐาน ประทับใจบริการ โรงพยาบาลเพื่อสังคม” และพันธกิจของโรงพยาบาลที่เน้นหนักในเรื่องของ การรักษาพยาบาลด้วยคุณธรรมอย่างมี

¹ ทฤษฎี คือ ศาสตร์การนำของแผนจีนอย่างหนึ่งที่มีมาอย่างยาวนาน และเป็นสาขาหนึ่งของการแพทย์แผนจีน โดยอ้างอิงจากหลักทฤษฎีของแพทย์แผนจีนมาทำการรักษา

คุณภาพ พร้อมกับพัฒนามาตรฐาน เพื่อความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ และประโยชน์สุขของสังคมทำให้โรงพยาบาลหัวเฉียวได้รับความไว้วางใจมาต่อเนื่องอย่างยาวนาน

ปัจจุบัน โรงพยาบาลหัวเฉียวได้เปิดบริการ และขยายขอบเขตการรักษาโรคไปมากมาย โดยเปิดแยกเป็นแต่ละแผนก ซึ่งมีทั้งหมด 14 แผนก อาทิ แผนกปัจจุบันพยาบาล การบริการผู้ป่วยฉุกเฉินทางอากาศ แผนกศัลยกรรม แผนกอายุรกรรม แผนกสูติรีเวช แผนกกุมารเวช แผนกหู-คอ-จมูก แผนกฝังเข็ม ฯลฯ

การศึกษา

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้จัดตั้งวิทยาลัยหัวเฉียวได้ในปี พ.ศ. 2524 เปิดการสอนคณะพยาบาลศาสตร์ โดยมีนักศึกษารุ่นแรก จำนวน 30 คน ผู้สำเร็จหลักสูตรจะได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต(พยาบาลและผดุงครรภ์) การเปิดสอนคณะพยาบาลศาสตร์นี้ นับว่าเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการแก้ไขความขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพของประเทศ และขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาบริการด้านการศึกษาของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ซึ่งแต่เดิมมีเพียงขีดความสามารถในการจัดการศึกษาระดับผดุงครรภ์ก่อนมาหมา เป็นระยะเวลา 43 ปี

การดำเนินการจัดตั้งในระยะเริ่มต้น มูลนิธิฯ ได้จัดซื้อที่ดินจำนวน 2 ไร่ 3 งาน บนถนนอนันตนาครติดกับบริเวณโรงพยาบาลหัวเฉียว และก่อสร้างอาคาร 8 ชั้น พร้อมจัดหาอุปกรณ์การศึกษาอย่างครบถ้วน ใช้งบประมาณรวมทั้งสิ้น 52 ล้านบาท การก่อสร้างแล้วเสร็จและทำพิธีทางศาสนา เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2527 โดยสมเด็จพระสังฆราชเจ้าสกลมหาปริณายก เมื่อครั้งดำรงพระยศ สมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นองค์ประธาน และวันที่ 17 พฤศจิกายน ในปีเดียวกัน ได้ทำพิธีอัญเชิญพระรูปหลวงปู่ไต้ฮง มาประทับในศาลบริเวณด้านหน้าวิทยาลัยฯ

การดำเนินการในระยะ 4 ปีแรก เป็นระยะการบุกเบิกเพื่อจัดสร้างมาตรฐานทางวิชาการคุณธรรม และจรรยาบรรณอย่างเต็มที่ โดยการสนับสนุนอย่างดียิ่งของมูลนิธิฯ และภายใต้การชี้นำนโยบายสภาวิทยาลัยหัวเฉียว ซึ่งมี ดร.อุเทน เตชะไพบูลย์เป็นนายกสภา

ด้วยความพากเพียรของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน วิทยาลัยฯ ได้เติบโตและเข้าสู่มาตรฐานที่ดี สมตามความคาดหวังทุกประการ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาและวิทยฐานะ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้ให้การรับรองคุณวุฒิปริญญา คณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลป์ กระทรวงสาธารณสุข ให้การรับรองหลักสูตร และสภาการพยาบาลให้การรับรองสถาบันเรียบร้อยแล้ว ด้วยมาตรฐานทางวิชาการซึ่งเป็นที่ยอมรับแล้วนั้น เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2528 วิทยาลัยฯ จึงมีความภาคภูมิใจในการผลิตบัณฑิตรุ่นแรก จำนวน 30 คน ซึ่งได้เข้าปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหัวเฉียว เป็นเวลา 2 ปี เพื่อเสริมอัตรากำลังและเพื่อรับประสบการณ์ด้านวิชาชีพที่เหมาะสม ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนมีศักดิ์และสิทธิแห่งปริญญาเท่ากับผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากภาครัฐบาล

ในปีพุทธศักราช 2532 วิทยาลัยฯ มีความพร้อมที่จะขยายงานด้านการศึกษาต่อไป สภาวิทยาลัยฯ จึงอนุญาตให้ศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการเปิดสอน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ โดยมองทั้งในด้านประโยชน์ต่อสังคม ตลาดแรงงาน ทรัพยากรและความพร้อมเมื่อเห็นว่าเหมาะสม จึงดำเนินการและได้รับอนุญาตจาก

ทบวงมหาวิทยาลัย ให้เปิดสอนได้ในปีการศึกษา 2533 ผู้สำเร็จการศึกษาได้ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต การเปิดการสอนในสาขาวิชานี้จะทำให้ภารกิจในด้านการสังคมสงเคราะห์ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ครบวงจรการบริการยิ่งขึ้น

ในการก่อตั้งวิทยาลัยฯ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้จัดซื้อที่ดินก่อสร้างอาคารเรียนพร้อมจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์การศึกษารวมทั้งสิ้นมูลค่าประมาณ 52 ล้านบาท และได้มอบให้จัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นคุณภาพให้เข้าสู่มาตรฐานที่ดีพร้อมจัดสวัสดิการนักศึกษาให้ดีตามสมควร เช่น จัดสวัสดิการรักษาพยาบาลฟรี จัดสวัสดิการอาหารกลางวัน และจัดที่พักในราคาถูกให้ เป็นต้น

การจัดการศึกษาพยาบาลนั้นมีค่าใช้จ่ายสูงมากโดยมีรายรับจากการดำเนินงานตามกำหนดของทบวงมหาวิทยาลัย ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยฯ มีรายรับประมาณปีละ 3 ล้านบาทเท่านั้น จึงต้องขอเงินอุดหนุนเพื่อการดำเนินการเพิ่มเติมเป็นประจำจากมูลนิธิฯ

ในระยะ 5 ปีแรก มูลนิธิฯให้การอุดหนุนโดยเฉลี่ย 23,500 บาท ต่อนักศึกษาหนึ่งคนต่อหนึ่งปี แต่เมื่อนักศึกษาจำนวน 200 คน ในปีการศึกษา 2530 เฉลี่ยรายรับ 15,050 บาท และเฉลี่ยรายจ่าย 33,850 บาท มูลนิธิฯ จึงให้การอุดหนุน 75,200 บาทต่อคนตลอดหลักสูตร และเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของสถานศึกษาแห่งนี้ มูลนิธิฯ ได้ก่อตั้งกองทุนพัฒนาวิทยาลัยฯ เพื่อนำดอกผลมาเป็นทุนอุดหนุนการดำเนินงานส่วนหนึ่ง และพัฒนาต่อไปอีกส่วนหนึ่ง เป็นที่น่ายินดีว่า กองทุนนี้ครบตามเป้าหมาย 50 ล้านบาท ในปีพุทธศักราช 2534

เพื่อให้ศรัทธาของท่านผู้บริจาคได้แผ่แผ่ กว้างขวางออกไปเป็นการเฉพาะต่อนักศึกษาที่ประพฤติตนดีมีความสามารถ แต่ไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ วิทยาลัยฯ ได้จัดทำโครงการ “กองทุนถาวรานุเคราะห์” ให้แก่นักศึกษาร้อยละ 20 ของนักศึกษาทั้งหมด โดยให้ใช้เงินทุนเป็นค่าเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษาและเมื่อเริ่มต้นประกอบอาชีพของตนเองแล้วจึงทยอยจ่ายเงินคืนสมทบกองทุนในอัตรา 1/3 ของเงินเดือน จนกว่าจะครบจำนวนโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย เพื่อรวบรวมเป็นทุนแก่นักศึกษาคนอื่นต่อไป วิทยาลัยฯ ตั้งเป้าหมายว่าจะขอรับการบริจาคเพิ่มเติม กระทั่งมีทุนอย่างน้อยจำนวน 100 ทุน

มหาวิทยาลัยหัวเฉียว ถูกยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2533 ด้วยปณิธานอันแน่วแน่ว่า “เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม” และมุ่งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมด้วยการกระจายโอกาส สร้างความเสมอภาคในระดับอุดมศึกษา ส่งเสริมวัฒนธรรมดีงามตามพื้นฐานพระพุทธศาสนาและบุชาคุณธรรมของบรรพชน

เนื่องด้วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยนี้เลื่อมใสในบทบาทความรู้รอบ รู้ลึก และความชำนาญงานอันเกี่ยวพันคุณภาพของทั้งบุคคลและสังคมประชาชาติ จึงมุ่งมั่นพัฒนาประสิทธิภาพของการศึกษานำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างสรรค์บัณฑิตที่รู้จักจริง ปฏิบัติงานได้จริง และแสวงหา สะสม ถ่ายทอดวิชาการอันเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ บัณฑิตของมหาวิทยาลัย จักเป็นผู้ประกอบด้วยความรู้ควบคู่คุณธรรม เป็นแบบฉบับสมบูรณ์ของปัญญาชนผู้พร้อมที่จะอุทิศตนรับใช้สังคม เพื่อความผาสุกของเพื่อนร่วมโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ โดยมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ว่าจะต้องเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อสังคมที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาด้านเงินศึกษาและวิทยาศาสตร์สุขภาพภายในปี 2575 ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2565-ผู้วิจัย) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีทั้งสิ้น 4 หลักสูตร ได้แก่

หลักสูตรปริญญาตรี ซึ่งมีคณะกรรมการศึกษาทั้งหมด 13 คณะ ได้แก่

1. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Arts) วิทยาลัยจีนศึกษา
2. คณะกายภาพบำบัด หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชากายภาพบำบัด (Bachelor of Science Program in Physical Therapy)
3. คณะการแพทย์แผนจีน หลักสูตรการแพทย์แผนจีนบัณฑิต (Bachelor of Traditional Chinese Medicine Program)
4. คณะเทคนิคการแพทย์ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคนิคการแพทย์) Bachelor of Science (Medical Technology)
5. คณะนิติศาสตร์ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Laws Program) ซึ่งได้รับการรับรองหลักสูตรจากเนติบัณฑิตยสภาและสภาทนายความแล้ว
6. คณะนิเทศศาสตร์ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (นวัตกรรมการสื่อสารดิจิทัล) Bachelor of Communication Arts Program in Digital Innovative Communication
7. คณะบริหารธุรกิจ
 - หลักสูตรบัญชีบัณฑิต (Bachelor of Accountancy)
 - หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (Bachelor of Business Administration)
 - หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต Bachelor of Business Administration Program (International Program)
8. คณะพยาบาลศาสตร์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Nursing Science)
9. คณะเภสัชศาสตร์ หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต (Doctor of Pharmacy)
10. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Science)
11. คณะศิลปศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Arts Programs)
12. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Social Work Program)
13. คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Science Program)

หลักสูตรปริญญาโท ซึ่งมีทั้งสิ้น 6 คณะ ได้แก่

1. วิทยาลัยจีนศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาจีน
2. คณะบริหารธุรกิจ
 - หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม
 - หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจดิจิทัล
3. คณะพยาบาลศาสตร์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
4. คณะเภสัชศาสตร์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง
5. คณะศิลปศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

6. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม

- หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสวัสดิการสังคม
- หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจบริการผู้สูงอายุ

หลักสูตรปริญญาเอก ซึ่งมีด้วยกัน 2 คณะ ได้แก่

1. วิทยาลัยเงินศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาจีน

2. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสวัสดิการสังคม

หลักสูตรนานาชาติ มีทั้งสิ้น 2 คณะ ได้แก่

1. คณะบริหารธุรกิจ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (หลักสูตรนานาชาติ)

2. คณะศิลปศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ-ภาษาจีน (หลักสูตรนานาชาติ)

นอกจากเรื่องการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยหัวเฉียวแล้ว ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งยังมีวิธีการส่งเสริมการศึกษาในเด็กและเยาวชนในอีกหลากหลายรูปแบบ ทั้งเรื่องของค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียน แจกจ่ายชุดนักเรียนให้แก่ผู้ที่ยากจน แจกอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ยากจน รวมถึงการแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นในการศึกษาเล่าเรียนให้แก่แก่นักเรียนในกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ ดังนี้

การสงเคราะห์ทุนการศึกษา

ในแต่ละปีมูลนิธิฯ ได้แจกทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ทุนละ 300 บาท และเนื่องด้วยปัญหาในด้านเศรษฐกิจ จึงได้เพิ่มทุนการศึกษาเป็นทุนละ 500 บาท เมื่อปี พ.ศ. 2532 ในการสรรหานักเรียนผู้ได้รับทุนอาจารย์ใหญ่ในแต่ละโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนที่ยากจน ร้อยละ 1 ของนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียน โดยทางมูลนิธิฯ จะกำหนดวันแจกทุนในเดือนมิถุนายนของทุกปีและในแต่ละปีได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น โรงเรียนที่มีนักเรียนได้รับทุน จะเป็นผู้ทำรายงานการใช้ทุนของนักเรียนที่ได้รับทุนส่งให้มูลนิธิฯ ทราบต่อไป และนอกจากแจกทุนประจำปีแล้วยังได้พิจารณาสงเคราะห์นักเรียนนักศึกษาที่ขัดสนเฉพาะราย หากสำรวจแล้วเห็นควรที่จะต้องสงเคราะห์ ก็จะดำเนินการช่วยเหลือทันที

โครงการแจกทุนการศึกษาที่จะขยายต่อไป คือการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่อยู่ในระหว่างการเรียนปีสุดท้ายของทุกระดับการศึกษา โดยในปี 2533 จะเริ่มแจกทุนทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดรวม 100 ทุน เป็นเงินทั้งสิ้น 510,000 บาท

การสนับสนุนเครื่องแบบอุปกรณ์การศึกษาและการกีฬา

1. แจกอุปกรณ์การศึกษาเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ

มูลนิธิฯ ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมในวันเด็กแห่งชาติ ด้วยการจัดหาอุปกรณ์การเรียน เช่น สมุด ดินสอ ไม้บรรทัด และอื่น ๆ เพื่อแจกจ่ายให้แก่เด็กนักเรียนทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เพื่อเน้นให้เด็กทราบว่าวันนี้เป็นวันสำคัญสำหรับเขา ซึ่งผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนและยินดีที่จะแจกจ่ายสิ่งของต่าง ๆ เพื่อ

เป็นของขวัญในวันนี้และสิ่งที่มีมูลนิธิต่างๆ ได้กระทำอย่างต่อเนื่อง คือ การนำสมุด ดินสอ ไม้บรรทัด จำนวน 20,00 ชุด เพื่อแจกจ่ายแก่เด็กพร้อมด้วยเงินสดอีก 50,000 บาท เพื่อสร้างสนามเด็กเล่น โดยมอบผ่าน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี นับตั้งแต่ปี 2519

2. แจกจ่ายเครื่องแบบนักเรียนสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน

ยังมีนักเรียนส่วนหนึ่งทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดที่ขาดแคลนเครื่องแบบนักเรียน ทางมูลนิธิฯ เห็นควรที่จะช่วยสงเคราะห์นักเรียนในส่วนนี้ โดยการแจกจ่ายเครื่องแบบให้แก่เด็กนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยโรงเรียนจะเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนที่ขาดแคลนพร้อมแจ้งชื่อ-สกุลให้แก่มูลนิธิฯ เพื่อจัดสรรเครื่องแบบนักเรียนให้ตามขนาดที่ทางโรงเรียนแจ้งไป และในบางครั้งมูลนิธิฯ จะดำเนินการแจกจ่ายเองเป็นเฉพาะรายหรือเฉพาะเรื่อง แล้วแต่กรณี

โครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน

เด็ก ๆ จำเป็นจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ในทั้งด้านความเป็นอยู่และการศึกษา แต่ทว่า ก็ยังมีเด็กอีกจำนวนมากโดยเฉพาะในต่างจังหวัดที่ห่างไกลความเจริญ ขาดแคลนอาหารกลางวันที่จะรับประทานเพราะความยากจน ทางมูลนิธิฯ ได้ตระหนักดีว่าหากจะได้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กเหล่านี้ให้ดีขึ้นได้บ้าง ไม่ว่าจะในกรณีใด ๆ ทางมูลนิธิฯ ก็พร้อมที่จะสนับสนุน ทางมูลนิธิฯ จึงได้จัดตั้งโครงการอาหารกลางวันระบบเงินหมุนเวียนขึ้นสำหรับเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนในทุก ๆ จังหวัด โดยเพิ่มงบประมาณการสงเคราะห์ในทุก ๆ ปี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเป็นมูลนิธิที่คนไทยคุ้นเคยมากที่สุดมูลนิธิหนึ่ง นับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้ช่วยเหลือและทำคุณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและประเทศไว้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อย เช่นการพาคนบาดเจ็บไปส่งโรงพยาบาล หรือเป็นเรื่องระดับประเทศที่เกิดจากธรรมชาติ ซึ่งมีประชาชนจำนวนมากกว่าร้อยคนต้องเผชิญและทุกข์ทรมาน อาทิ เหตุการณ์น้ำท่วมปี 2554 ทางมูลนิธิฯ ก็เป็นส่วนหลักในการเข้าร่วมช่วยเหลือครั้งนี้ด้วย มูลนิธิฯ เริ่มทำกิจกรรมจากการสงเคราะห์ศพ ปัจจุบันกิจกรรมของมูลนิธิฯ ขยายตัวออกไปหลายด้าน กล่าวได้ว่ามูลนิธิฯ มีการเติบโตขึ้นอย่างมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลให้มูลนิธิฯ เติบโตขึ้นมีดังนี้

1. ความศรัทธาจากผู้คน

ความเชื่อและความศรัทธานั้นถือเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากก่อนการตัดสินใจที่จะลงมือทำในสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งนั้นจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม ถ้าหากว่าเรามีความเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง เราก็จะทำได้เต็มที่ และถ้าหากมีความเชื่อมั่นมากขึ้น จนกระทั่งเกิดเป็นความศรัทธา เราก็จะอุทิศได้ทุกอย่างเช่นเดียวกัน เพื่อให้สิ่งที่เราศรัทธานั้นออกมาดี และมีผลสืบต่อไปในอนาคตได้ตราบนานเท่านาน

ความเชื่อและความศรัทธาที่ประชาชนมีต่อมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งก็เช่นเดียวกัน ประชาชนส่วนมากถ้าหากกำลังเผชิญทุกข์ภัย อันตรายใด ที่กำลังสร้างความเดือดร้อน ก็มักจะคิดถึงมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งก่อน ว่าจะสามารถช่วยเหลือพาพวกเขาให้พ้นจากทุกข์ภัยที่กำลังเผชิญอยู่ได้ และด้วยความเชื่อมั่นนี้มารวมเข้ากับศรัทธา

จากประชาชนที่มีต่อองค์หลวงปู่ไต้ฮงกงมาอย่างเนิ่นนานและลึกซึ้งแล้วนั้น จึงอาจเป็นสาเหตุให้มูลนิธิปอเต็กตึ๊งสามารถดำรงอยู่เพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณกุศลเพื่อประชาชนได้อย่างมั่นคงมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

เป็นที่น่าสังเกตว่า ศาลเจ้าไต้ฮงกง มีผู้คนมากมายที่ศรัทธาและเข้าไปกราบไหว้ขอพร ทำบุญ บริจาคทานต่าง ๆ ให้แก่มูลนิธิกันอย่างเนืองแน่นในทุกๆปี ไม่ว่าจะเป็นวันธรรมดา หรือวันที่ถือว่ามีความสำคัญต่อชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างวันตรุษจีน ประเพณีเทศกาล แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้เอง (พ.ศ. 2565) ที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างหนัก พราภชีวิตมนุษย์ไปไม่น้อย แต่ทว่า เมื่อถึงวันตรุษจีน สารทจีน หรือวันไหว้ต่าง ๆ เหล่าชาวไทยเชื้อสายจีนก็ยังคงพากันไปไหว้อย่างไม่ขาดสายเช่นเดิม อาจกล่าวได้ว่า ความเชื่อความศรัทธาในองค์ไต้ฮงกงนั้นได้ฝังลึกลงสู่สายเลือดของคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อส่งต่อกันเป็นรุ่นต่อรุ่นแล้วก็ได้

2. เงินทุน

เงินทุน ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการลงมือทำสิ่งต่าง ๆ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกใบนี้ ไม่ว่าจะ เป็นแค่เรื่องเล็กน้อย เช่น การหุงหาอาหารไว้รับประทานเอง หรือเป็นเรื่องที่ใหญ่โต เช่น การจัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ อุปกรณ์ของใช้ที่จำเป็น การปรับปรุงอาคารและ สิ่งก่อสร้าง การจัดงานศพให้แก่ผู้ไร้ญาติอย่างไม่คิดค่าใช้จ่ายใดใด ทุกสิ่งล้วนแล้วแต่ต้องแลกมาด้วยเงินทองด้วยกันทั้งสิ้น ถึงแม้ทุกวันนี้จะมีการจัดโรงทานที่ให้อาหารฟรีแก่ผู้ที่เข้าชม แต่เบื้องหลังของอาหารฟรีเหล่านั้น ก็ล้วนมีค่าที่แลกมาด้วยเงินทั้งสิ้น ดังนั้น เงินทุนจึงเป็นหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก หากมีความเชื่อ ความศรัทธา ความมุ่งมั่นตั้งใจ แต่ไม่มีเงินทุนในการริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมนั้น ๆ ก็ไม่อาจมีวันได้เกิดขึ้นมาอย่างสมบูรณ์ได้อย่างแน่นอน

เงินทุนที่เกี่ยวข้องกับทางมูลนิธิปอเต็กตึ๊งเองก็มีมาจากมากมายหลายช่องทาง อาทิ การเรียไรจากพ่อค้าจำนวน 12 คน การพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 การเก็บจากเงินบริจาคค่าน้ำมัน ธูป เทียน จากผู้ศรัทธาเข้าไปกราบไหว้องค์ไต้ฮงกง หรือจากเงินที่ประชาชนบริจาคซื้อข้าวสาร อาหารแห้ง ในประเพณีเทศกาลที่ทางมูลนิธิจัดงานขึ้น เป็นต้น ซึ่งรายได้เหล่านี้จะเป็นส่วนช่วยสำคัญในการพัฒนากิจกรรมสาธารณกุศลของมูลนิธิฯ และอาจแบ่งเอาบางส่วนจากเงินนี้ไปซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการออกปฏิบัติงาน เพื่อจัดการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้แก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วขึ้น

ปัจจุบันผู้วิจัยคาดว่าเงินทุนของมูลนิธิฯ มาจากเงินบริจาค เงินทำบุญที่นำมาใส่ลงตู้เพื่อเป็นค่าธูป เทียนบูชา น้ำมันตะเกียง ทำบุญโงศพ ยามที่ผู้ศรัทธามาไหว้พระ ขอพรองค์ไต้ฮงกง รวมถึงเงินผู้ใจบุญที่มีฐานะทางการเงินดีได้บริจาคให้แก่มูลนิธิโดยตรง

3. บุคลากร

บุคลากรทุก ๆ ตำแหน่งในองค์กร ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้นเนื่องจาก การทำงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งให้สำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ สามัคคีกันของแต่ละแผนกในองค์กร ที่จะต้องรับผิดชอบ แจกแจง ประสาน และพูดคุยสื่อสารกันตลอดเวลาดำเนินงาน ทั้งนี้ก็เพื่อความรวดเร็วและสะดวกสบายในการทำงาน เพื่อให้ผลลัพธ์ของงานชิ้นนั้น ๆ ออกมาด้วยคุณภาพที่ดีที่สุด

ในเรื่องของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเองก็เช่นเดียวกัน ในการดำเนินกิจการสาธารณกุศลต่าง ๆ นั้น จำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่ดี ตั้งแต่ชั้นผู้อำนวยการจนถึงชั้นเจ้าพนักงานอาสาสมัคร เนื่องจากในการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้งจะต้องมีการประสานงานกันระหว่างบุคลากรหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้ได้กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ประชาชน

การดำเนินกิจกรรมสาธารณกุศลของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งนั้นมียุ่อยู่มากมาย ซึ่งในแต่ละกิจกรรมก็ต้องการบุคลากรที่ดี มีคุณภาพในการทำงานด้วยกันทั้งสิ้น อาทิ หากเกิดเหตุไฟไหม้ขึ้น บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรับผิดชอบหน้าที่ตรงนี้จะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และทำการเข้าช่วยเหลือประชาชนในที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด เพื่อบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

กระทั่งการช่วยเหลือผู้ที่ได้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุหรือการไปรับศพผู้เสียชีวิตตามบ้านเรือนเพื่อไปประกอบพิธีต่าง ๆ นั้น ก็ต้องมีบุคลากรที่ชำนาญการทั้งในเรื่องของการกู้ภัย และการพยาบาล และมีจำนวนมากเพียงพอต่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเหตุในแต่ละครั้ง ทั้งสองเรื่องนี้ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องต้องแข่งกับเวลา เนื่องจากทุกนาทีล้วนหมายถึงความเป็นความตายของผู้ที่ประสบอุบัติเหตุ ดังนั้น ประสิทธิภาพของบุคลากรถือเป็นเรื่องที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

4 การร่วมมือกันระหว่างองค์กร

ในการดำเนินการสิ่งใดที่มีความเกี่ยวข้องกับสาธาณะนั้น จะต้องมีการประสานงานกันระหว่างองค์กรเป็นปกติอยู่แล้ว เนื่องจาก คำว่าสาธาณะ หมายถึง เพื่อประชาชนทั่วไป เพื่อคนส่วนรวม ซึ่งมีผลกระทบเป็นวงกว้างต่อประชาชน จำเป็นต้องมีหลากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาปรึกษาหารือกันว่าจะดำเนินการด้วยวิธีการ และขั้นตอนการทำงานควรเป็นอย่างไร จึงจะทำให้งานหรือกิจกรรมนั้นออกมามีประสิทธิภาพมากที่สุด และทำให้ประชาชนเดือดร้อนน้อยที่สุด

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ก็มีการร่วมงานกับองค์กรอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน โดยหน่วยงานที่สามารถเห็นได้ชัดเจนและร่วมงานกันบ่อยที่สุด เช่น หน่วยงานมูลนิธิร่วมกตัญญู ในงานที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุต่าง ๆ เป็นต้น ในบางครั้ง คาดว่าทางมูลนิธิก็อาจจะต้องมีการประสานกับทางตำรวจเพื่อขอความช่วยเหลือด้วย หากว่ามีสิ่งที่ยู่เหนืออำนาจหน้าที่หรือความสามารถของเจ้าพนักงานมูลนิธิฯ เช่น เรื่องการสืบหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์อุบัติเหตุ หรือ การรักษาระเบียบและความปลอดภัยของประชาชนในกิจกรรมวันเด็กของมูลนิธิฯ เป็นต้น นอกจากนี้ ทางมูลนิธิอาจจะยังมีส่วนร่วมกับอีกหลายมูลนิธิด้วย เพื่อให้งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินอยู่เป็นไปอย่างราบรื่นและรวดเร็วให้มากที่สุด

บรรณานุกรม

สื่อสิ่งพิมพ์

กรรณิการ์ ตันประเสริฐ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และทีมงาน. (2545). ๙๐ ปี

มูลนิธิปอเต็กตึ๊งบนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย : ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์.

_____. (มปป.). มูลนิธิปอเต็กตึ๊งบนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์เนศ
พริ้นท์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.

_____. (2533). มูลนิธิฮั่วเคี้ยวปอเต็กตึ๊งตั้ง ที่ระลึกในวาระครบรอบ 80 ปี. ม.ป.ท.

สื่อออนไลน์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. **หลักสูตรปริญญา**. เข้าถึงเมื่อ 07/03/2565. เข้าถึงได้จาก

<https://www.hcu.ac.th/curriculum/%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B9%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%8D%E0%B8%8D%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B5>

โรงพยาบาลหัวเฉียว. โรงพยาบาลหัวเฉียว โรงพยาบาลเพื่อสังคม (Social Enterprise). เข้าถึงเมื่อ
07/03/2565. เข้าถึงได้จาก <http://www.hc-hospital.com/pr-social%20enterprise.html>.

หัวเฉียวแพทย์แผนจีน. ประวัติการประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว. เข้าถึงเมื่อ
07/03/2565. เข้าถึงได้จาก

<https://www.huachiewtcm.com/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B8%89%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%AB%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B9%80%E0%B8%89%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B9%81%E0%B8%9E%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B9%8C%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99>.

PPTV Online. (2564). ปอเต็กตึ๊ง แจงเหตุเก็บศพผู้ป่วยโควิด-19 ล่าช้า เพราะมีศพเยอะ ทีมงาน
โดยเฉพาะศพโควิดมีแค่ 2 ชุด. เข้าถึงเมื่อ 07/03/2565. เข้าถึงได้จาก

<https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1/152254>.

WEBMASTER. (2565). ออกหน่วยให้บริการตรวจรักษาโรคทั่วไป พร้อมแจกจ่ายยา และบริการตัดผม เขต
บางกอกน้อย กรุงเทพฯ. เข้าถึงเมื่อ 07/03/65. เข้าถึงได้จาก

https://www.pohteckung.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1975:2022-02-10-06-55-57&catid=35:med-news&Itemid=112.